ЕХО

Брой 12 (1973) Година LXI, ISSN-0205-0943 Декември 2020 г. Цена 1 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК – Издание на БТС

Управителният съвет на БТС подкрепи създаването на Конфедерация на българския туристическия бизнес

„ЦЕЛ НОМЕР ЕДНО Е ОЦЕЛЯВАНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ“

В края на ноември т.г. бе учредена Конфедерация на българския туристическия бизнес (КБТБ) от шест туристически сдружения с най-широко представителство - сдружение „Българско конгресно бюро- БКБ“, сдружение „Българска асоциация на заведенията“, „Сдружение на заведенията в България“, сдружение „Български туристически съюз“, сдружение „Българска туристическа камара“ и сдружение „Национален борд по туризъм“.

„Цел номер едно е оцеляването на туристическата индустрия - всички, които са под егидата на Министерството на туризма. Не изключваме нито един бранш“ , заяви доц. д-р Румен Драганов, първи ротационен председател на КБТБ и изпълнителен секретар на БТС.

Конфедерацията на българския туристическия бизнес създава алианс на туризма, в който участват организации - собственици и стопани на хижи, места за настаняване, хранене и развлечения на територията на Република България, туроператори, туристически агенции, транспортни фирми и др. Тяхна задача е да предоставят туристически услуги за служители и работници в средни и големи предприятия и да ползват базата за отдих и възстановяване на българска територия. Идеята е да се разшири обхватът на Наредба № 7 на Министерството на финансите и Министерството на труда и социалната политика за реда за издаване на ваучери за храна, като се даде право на предприятията да приспадат припадащата им се част за почивка на техните служители от корпоративния подоходен данък, а служителите и работниците да не плащат данък общ доход върху сумата на техните почивки. Това, като мярка за преодоляване на последствията от пандемията Ковид-19, ще даде възможност да се изравнят условията за почивка на всички работещи в България с условията за работниците и служителите в Министерския съвет, Народното събрание, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Българската национална телевизия и Българското национално радио, които ползват почивни станции и не плащат режийни разноски, които се поемат от държавата. Така ще бъде премахната дискриминацията, която съществува между работниците и служителите от ведомствата, които имат наследени от времето на социализма почивни станции и останалите работещи в страната, на които да бъде дадена възможност да ползват наличните хижи, хотели и средства за настаняване при подобни условия.

***

На 30 ноември т.г. вицепремиерът и министър на туризма Марияна Николова проведе работна среща с новоучредената Конфедерация на българския туристически бизнес. Тя поздрави учредителите и посочи, че „Новата организация ще даде още по-голяма трибуна за гласа на бизнеса. Именно в тази толкова трудна година за отрасъла, който преминава през безпрецедентна криза, е важно да бъдем единни, преследвайки общата цел - преодоляване на последиците от пандемията, причинена от Ковид-19, и развитието на един от най-важните икономически сектори – туризма“.

„В мое лице ще имате партньор в реализацията на водещите си цели, който са взаимодействие с правителството за спасяване на отрасъла в тази криза, запазване на работните места в сектора, плащане на достойни заплати и опазване на здравето на заетите и туристите“, увери министър Николова.

„Направихме обединението, за да формулираме по-ясни послания и да подпомагаме работата на Министерството на туризма. Смисълът е да изготвяме политики за развитие на туризма“, заяви доц. д-р Румен Драганов, председател на КБТБ и изпълнителен секретар на БТС.

ЕХО

УЧРЕДЕНИ СА ПЪРВИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ КООПЕРАЦИИ

Българският туристически съюз започна реализация на решението на Управителния съвет за подкрепа при създаването на кооперации по Закона за кооперациите. Първите учредителни събрания бяха проведени в периода 27-29 ноември 2020 г. за кооперации БТС – екскурзоводи, планински водачи и аниматори, а също и кооперация за възстановяване на х. Мукански в Западна Стара планина, която носи името „Амон“. Очаква се новоучредените организации да използват Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика, който им дава възможност да получат възлагания и заплащания от страна на държавата. В случай, че има проект, БТС ще възложи изнасяне на безплатни екскурзоводски беседи в обектите, включени в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“, както и организиране на пешеходни програми за посещения в планините.

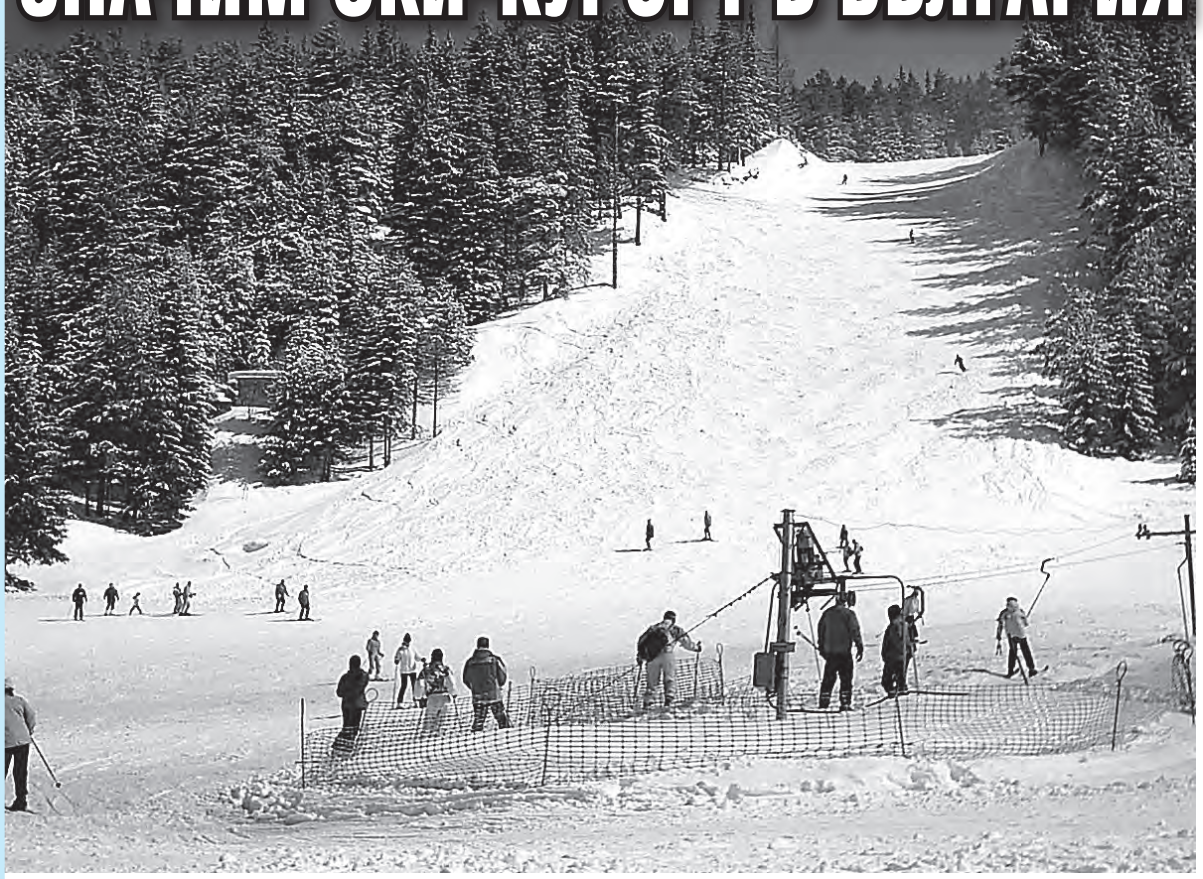
ЕХО

МАЛЬОВИЦА СТАВА ПЕТИЯТ ЗНАЧИМ СКИ-КУРОРТ В БЪЛГАРИЯ

БТС предлага създаването на консорциум за развитие на туристическа зона „Мальовица“

С цел развитие на туристическа зона „Мальовица“ като притегателен център за пешеходен и приключенски туризъм, както и превръщането ѝ в значимо средище за летни и зимни спортове и алпинизъм, Българският туристически съюз предлага да бъде създаден Консорциум „Мальовица”. Това е доброволно обединение с цел координация на позициите на неговите членове и за консолидиране, балансиране и единно представляване на техните интереси. То се състои от юридически лица, които се съгласяват да обединят усилията си в гражданско дружество, да си сътрудничат като съдружници, свързани с обслужване на управлявани от тях стопански обекти в туристическа зона Мальовица, а именно туристическите места: хотел „Мальовица“ - „Ви ай хънтинг“ ООД, ски-съоръжения и чайна - „Ви ай хънтинг“ ООД, Учебен център „Мальовица“ - „Агро ленд мениджмънт“ ЕООД, чайна „Тръстиката“ - ЕТ „Ягода - Христо Стоянов“, хижа „Мальовица“ - „Транс груп“ ЕООД. Към консорциума ще се включи и хижа „Мечит“ - БТС, както и други обекти в туристическа зона Мальовица.

Консорциум „Мальовица” има за основна цел стопанисването и управлението на туристическа зона Мальовица и превръщането ѝ в пети национален планински и зимен ски-курорт след Боровец, Витоша, Пампорово и Банско. Важни цели са: укрепване и развитие на сътрудничеството между различните туристически места и туристически точки (виста пойнт) в зона Мальовица, консултации между членовете, създаване на политики за развитие и връзка с компетентните органи, както и за лоялна конкуренция.

С изцяло обновения хотел „Мальовица“, реновирания лифт и закупените нови утъпкващи машини курортът е готов на 100 процента да посрещне туристи и членове на БТС за предстоящия зимен сезон.

Визията на УС на БТС за развитие на туристическа зона „Мальовица“ е превръщането ѝ в целогодишна предпочитана дестинация за туризъм, отдих и практикуване на различни спортове, чрез подобряване на битовите условия, повишаване на стандартите и предлагане на разнообразни услуги. За целта са планирани или вече са изпълнени ремонти в

УЦ „Мальовица“

УЦ „Мальовица“ , където, до началото на летния сезон се очаква освежаване на легловата, учебната и спортната база. Предвидено е и поставяне на информационни табла с карти на района и маршрутите и освежаване на маркировката на летните и зимните маршрути.

В настоящите условия на първо място е спазването на правилата и осигуряването на мерките за безопасност. Планирано е и създаването на кабинет за планински спасители с необходимото оборудване за издирвателни дейности, оказване на помощ и транспортиране на пострадали в планината. Спасителите ще могат да ползват специална система RECCO за търсене на попаднали в лавина хора. Целият комплекс ще бъде обслужван и от оборудван лекарски кабинет, който ще бъде използван и за обучение в долекарска помощ.

За удобство на туристите ще бъдат издадени брошури за спортните съоръжения, номера за спешна помощ, лавинна безопасност, GPS-мрежа с основни точки в Мальовишката долина, както и повече информация за района и предлаганите услуги чрез нов уеб-сайт, реклама и комуникации в социалните мрежи и др.

Заслужено наричат Мальовица „символ на българския алпинизъм“ заради факта, че там близо осем десетилетия са се обучавали поколения алпинисти, катерачи и планински водачи от България и чужбина. Важна цел е възвръщането на статута на Учебния център, така че в него да се подготвят специалисти по туризъм, ориентиране, алпинизъм, катерене, планинско колоездене, както и планински водачи, спасители, инструктори, организатори, аниматори и екскурзоводи. Ще продължи събирането на експонати за Музея на алпиниста „Христо Проданов“. Базите ще се използват и за фирмени семинари и обучения, зелени училища и скаутски лагери за деца, преходи с коне, предлагане на персонални маршрути за фотографи и орнитолози и др.

ЕХО

ЕВРОПЕЙСКАТА АСОЦИАЦИЯ ЗА ПЕШЕХОДЕН ТУРИЗЪМ ПРОВЕДЕ ОБЩО СЪБРАНИЕ ОНЛАЙН

ERA·EWV·FERP

Заради пандемията от Ковид-19 през 2020 година Президиумът на Европейската асоциация по пешеходен туризъм (ERA) реши да отмени физическото провеждане на общо събрание и на 3 октомври т.г. то се проведе онлайн. Президентът на ERA Борис Мичич поздрави всички делегати и гости на 51-та среща, в която взеха участие 74 делегати от цяла Европа, сред които и доц. д-р инж. Румен Драганов – изпълнителен секретар на БТС. Борис Мичич запозна участниците с годишния доклад на организацията, изготвен с помощта на Президиума като екип и подчерта, че без това общо усилие в ситуацията на коронавирус нямаше да има постигнати добри резултати.

На Общото събрание бяха направени корекции и изменения в Устава на ERA, обсъден бе план на Стратегията за развитие на организацията и партньорствата в проекта ЕРАЗМУС ПЛЮС, стартиран от Европейската планинарска асоциация (EUMA). Борис Мичич благодари на членките на ERA за направените от тях предложения за промени в устава на организацията.

ERA е една от осемте партньорски организации, които работят по проекта ЕРАЗМУС ПЛЮС. През първата година той има за цел да анализира истинското състояние на маршрутите, хижите и катерачните зони в Европа. Проектът също така цели да дефинира политика и стратегически план за подобряване управлението на тези три компонента. През втората година задача на проекта е да направи достъпни и познати тези политики. За целта са създадени три работни групи и ERA е включена във всяка една от тях. В работната група за маршарутите организацията има водеща роля.

С участниците бе обсъдена и новата дисциплина aqua walking (в буквален превод - водно ходене), разработена във Франция. Това движение има за цел както организирането на състезания, така и цялостно подобряване на здравето и тренировките на всички жители на Европа.

На Общото събрание за членове на ERA бяха приети две Литовски организации – Lithoanian Country sid Tourizm Association и Camino Litoano. Разгледан бе и бюджетът за 2020 г., който беше под особен надзор заради пандемията от коронавирус.

През 2021 година Общото събрание ще се проведе от 29 септември до 2 октомври в гр. Сибиу, Румъния. Президентът на ERA Борис Мичич заяви, че ще се радва този форум да бъде с личното участие на всички делегати от страните-членки на организацията.

Иван Тодоров,
специалист в БТС

К2 Е НОВО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ЗА МЕН

Атанас Скатов е роден на 11.03.1978 г. в Сливен. Завършил е Аграрен университет в Пловдив - магистър по Растителна защита, защитил е докторат от Хумболт Университет в Берлин, Германия. От 2006 г. е член на Съюза на учените в България. От 2012 г. се занимава активно със спорт, в това число туризъм, алпинизъм, катерене, колоездене, плуване, йога, бягане, ски, танци и др.

От януари 2012 г. преминава на веган-меню на хранене като част от експеримент за това дали при такива условия човек може да се натоварва максимално физически и психически. Той е първият и единствен българин, който изкачва 11 пъти върхове над 8000 метра; през 2019 г. в рамките на 140 дни изкачва четири осемхилядника; завършва проекта „СЕДЕМТЕ КОНТИНЕНТАЛНИ ПЪРВЕНЦИ“ за изкачване на най-високите върхове на седемте континента на Земята; достига връх Еверест по северния и по южния ръб. Сред рекордите на Скатов са и най-бързите изкачвания на: връх над осем хиляди метра – Макалу (8481 м) в рамките на 94 часа – само с една нощувка на базов лагер; два върха над осем хиляди метра – Еверест и Лхотце за 5 дни и 11 часа през 2017 г.; три върха над осем хиляди метра – Кангчендзьонга, Гашербрум 1 и Гашербрум 2 за 64 дни през 2019 г. Надява се да завърши Хималайската корона (изкачването на всичките 14-те осемхилядника) догодина. До целта му остават Шиша Пангма, К2, Броуд Пик и Нанга Парбат.

Атанас Скатов е първият веган в света, изкачил връх над 8000 метра без помощта на шерп и изкуствен кислород. Носител е на множество награди и спортни отличия, сред които Почетен знак за особени заслуги на БТС.

Дни преди заминаването си на експедиция за зимно изкачване на осемхилядника К2, Атанас Скатов даде интервю за в. „Ехо“.

Г-н Скатов, имате впечатляваща алпинистка биография, и все пак, с какво бихте допълнил визитната си картичка?

Може би, защо преминах на растителен режим на хранене? Защото така се замърсява природата най-малко, най-малко се изчерпват природните ресурси, нужни са по-малко площи, не се използват и убиват животни. А и много важно е, че човек е по-здрав, жизнен и енергичен.

В края на декември т.г. Ви предстои стартът на първото зимно изкачване на осемхилядника К-2. Защо избрахте точно този връх?

Не е само за мен първо зимно изкачване на осемхилядник, а за цялата ни страна. Не съм го избрал аз, върхът е част от 14-те осемхилядника. През лятото нямаше експедиции, а сега има възможност. Това е ново предизвикателство за мен, да проверя дали ще се справя при тези екстремни условия. Със сигурност ще има много силни емоции, чувства и ще науча много нови неща за зимната планина над 8000 метра.

Какво представлява подготовката за една такава експедиция?

За първи път правя специална подготовка, защото и експедицията е много специална. Допълнително към бягане, катерене, колоездене, упражнения, съм включил и симулирана височинна аклиматизация, дишане и закаляване. Натоварването е много голямо и губя от теглото си, но вярвам, че това ще ми помогне.

Какви трудности ще трябва да преминете при достигането на този осемхилядник? Как преодолявате страха в критични ситуации?

Трудности ще има много и дори не искам да мисля за тях. Когато дойдат, ще решавам какво да правя. Определено няма да е лесно. Все пак 40 години най-добрите в света пробват, но без успех. Страхът се преодолява с опит, позитивно мислене, бързи и правилни реакции, интуиция и силна вяра!

Написал сте седем книги за алпинизма, разкажете за някоя от тях.

Издал съм моите дневници от експедициите ми. В България думата „алпинизъм“ се възприема много погрешно. Алпинизъм означава да изкачваш даден връх. Всеки, който изкачва върхове, е алпинист. Ако тръгна да ви разказвам за моите книги, ще трябва да пиша с дни. Който му е интересно, може да ги прочете. В тях описвам подробно моите експедиции. Последната ми книга, която излезе преди седмица, е много специална за мен. В нея описвам първия си проект за „Седемте континентални първенци“, с което станах първия българин, завършил този проект.

Какво изпитвахте, когато сте на някой от върховете на планетата?

Различно е всеки път. Зависи къде си, как се чувстваш, какво се е случило преди върха, колко сили имаш, какво е времето. Когато си на висок връх винаги изпитваш благодарност на първо място, че си там и си жив.

Според Вас, какво е алпинизмът?

Това е общуването с върховете. Когато изкачваш върхове, значи си алпинист.

ПЕЩЕРНИТЕ СПАСИТЕЛИ ХОРАТА, БЕЗ КОИТО НЕ МОЖЕМ

Сдружение „Пещерно спасяване“ – България е организация, която осъществява дейности по издирване, оказване на първа помощ и спасяване в пещери и пропасти. Дейността й се осъществява изцяло на доброволни начала от спасители-пещерняци, преминали специализирани курсове на обучение в страната и чужбина. Организацията не генерира приходи и печалби и за развитие на дейността си разчита изцяло на подкрепа от съмишленици, други организации и компании.

От самото си създаване като Аварийно-спасителен отряд към Българската федерация по спелеология през 1974 г. и регистрацията си през 2013 г. като неправителствена организация, сдружение „Пещерно спасяване“ се занимава с обучението на пещерни спасители. В специализираните курсове по пещерно спасяване са подготвени над 300 пещерняци, от които над 70 са редовни членове на спасителния отряд. Организацията спомага за поставяне основите на организирано пещерно спасяване и в други страни. Проведени са обучения на пещерняци от Русия, Турция, Република Северна Македония, Сърбия, Грузия, Литва, Иран, Израел и др. Пещерни спасители са провеждали обучения на спасители от аварийно-спасителните групи на Държавна агенция „Гражданска защита“.

За 46-годишния си период на съществуване, сдружението е провело учебни и действителни спасителни акции в десетки пещери и пропасти на територията на България.

Организацията поддържа международни връзки с подобни структури в други страни. Български спасители вземат участие в съвместни тренировъчни акции във Франция, Словения, Хърватия, Румъния, Сърбия и др.

Сдружение „Пещерно спасяване“ е член на „Националната асоциация на доброволците в Република България“, „Европейската асоциация по пещерно спасяване“ (European Cave Rescue Association), „Българска федерация по спелеология“, а от октомври 2020 г. и на сдружение „Български туристически съюз“.

ИСТОРИЯТА НА ПЕЩЕРНОТО СПАСЯВАНЕ В БЪЛГАРИЯ ОБХВАЩА ТРИ ОСНОВНИ ПЕРИОДА.

Първи период (1964 – 1973 г.)

В рамките на Републиканската експедиция от 1 до 7 април 1964 г. в „Задънен дол“ на с. Кунино са демонстрирани за пръв път спасителни способи. Пак през същата година за пръв път се демонстрира и употребата на „тролей”.

На 8 септември 1965 г., по време на градския сбор на пещерняците от София, в района на хижа „Леденика”, в пропастта „Змейова дупка”, загива Петко Лазаров от Велико Търново и това е първият смъртен случай на пещерняк в България. Той става причина Републиканската комисия по пещерно дело и пещерен туризъм да вземе решение през 1966 г. за създаване на спасителни групи във всички пещерни клубове в страната.

През 1967 г. в Карлуково са извършени демонстрации на спасителни способи, на които присъства Алекси дьо Мартинов (Alexis de Martynoff), президент на Комисията по пещерно спасяване към UIS (Международен институт по спелеология). През този период са извършени десетки демонстрации, без да има специализирано и организирано пещерно спасяване.

Втори период (1973 – 1985 г.)

През 1972 г. се доставя специализирана материална база, която дава възможност през следващата година да се проведе първият специализиран курс по спасяване с 14 участници. През 1974 година се провежда втори курс, пак с 14 участници. Обучените 28 спасители стават ядро за създаване на Аварийно-спасителен отряд (АСО).

Началото на организираното пещерно спасяване е поставено на 31 октомври 1974 г. на учредително събрание в София. Пръв председател на АСО е Петко Недков със заместници Трифон Даалиев и Васил Стоицев. Провеждат се още курсове, променят се някои от използваните техники. Една част от завършилите пещерни спасители участват в организираните по това време експедиции до едни от най-дълбоките пещери в света. През този период има организирано спасяване, но липсва специализирана носилка за спасяване в пещери. Използва се носилка тип „Касин”, подходяща за спасяване в скали, която не е най-подходяща за пещери.

Трети период – от 1985 до днес

През този период използваните техники и носилки са вече изцяло приспособени за спасяване в пещери. От 1985 до 1992 г. се използва носилка френски образец, произведена в България. От 1992 до 1999 г. се използва носилка, разработена и произведена от Никола Ланджев. През 2004 г. Ваньо Станев преработва три от носилките, произведени през 1985 г. През 2006 г. той изработва три нови носилки за нуждите на пещерното спасяване.

През 1989 г. Трифон Даалиев е избран за секретар, а през 1997 г. за Първи вицепрезидент на Комисията по пещерно спасяване към Международния спелеоложки съюз, като заема този пост до кончината си през ноември 2019 г. От 2016 г. Антония Влайкова е председател на Комисията по пещерно спасяване към Европейската федерация по спелеология.

Официални прояви, на които България е домакин:

- През 1989 г. - международно обучение по пещерно спасяване.
- През 1991 г. - конференция по пещерно спасяване.
- През 2011 г. - световна конференция по пещерно спасяване, комплекс “Бачо Киро”, Дряново.
- През 2017 г. - 11-а Европейска среща по пещерно спасяване, проведена в София.
- През 2017, 2018 и 2019 г. „Пещерно спасяване” участва в провеждането на водна практика за спасяване в бързи води. Занятията са изпълнени в различни участъци на река Струма в района на Кресненското дефиле и са организирани съвместно с Българско каяк общество, Рафтинг федерация, ПСС и БЧК.

Все по-голямо е международното участие на членовете на организацията в различни прояви извън страната в Хърватия, Словения, Сърбия, Гърция, Турция, Коста Рика, Испания и др. Активно се работи и по сътрудничеството с други държавни и неправителствени структури в страната, както и за актуализиране и подобряване на нормативната база, която урежда дейностите, свързани с пещерното спасяване.

Текстът е предоставен от Сдружение „Пещерно спасяване”

№34А РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - ГРАД МОНТАНА

Реално действаща музейна институция в град Монтана се появява през 1953 г. Тогава тържествено е открит „Музей на Септемврийското въстание 1923 г.“, просъществувал до август 1991 г., когато получава добре познатото, тривиално наименование „Исторически музей“ и постепенно губи част от експозиционните си площи и стопанисвани сгради. Последната институционална трансформация е резултат от Постановление № 80 на МС от 7 юли 2006 г., с което Историческият музей в Монтана е преобразуван в Регионален исторически музей, осъществяващ „културна дейност върху територията на област Монтана”.

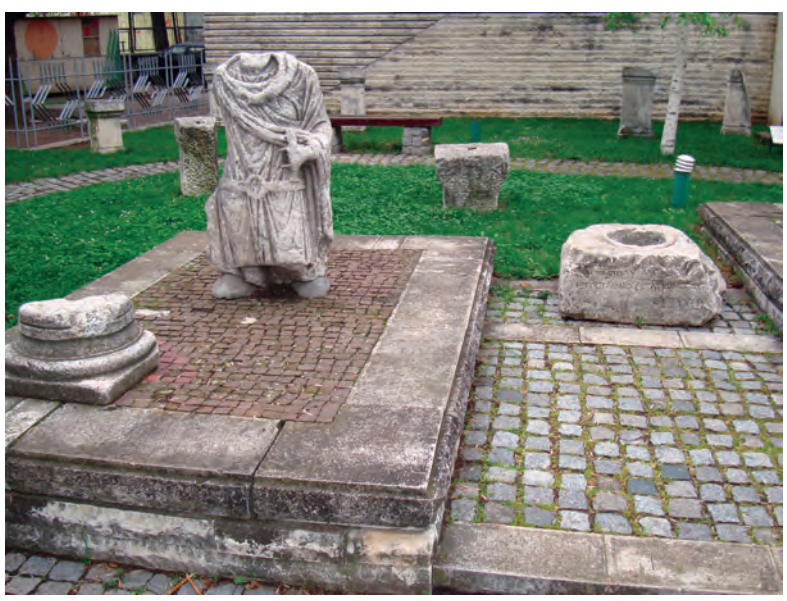
Понастоящем Регионалният исторически музей – град Монтана разполага с експозиционни площи, помещения за административни нужди и фондохранилища в няколко сгради.

Най-често музеят в Монтана се отъждествява с Експозиционната зала на ул. „Граф Игнатиев” 3. В края на април 2018 г., в основно реновираната сграда е подредена временната изложба „Монтана през вековете – делници и празници“. Чрез избраните експонати музейните специалисти акцентират върху основни тенденции в развитието на обществено-икономическия и културно-просветния живот на региона. Хронологическият обхват на изложбата е изключително широк – от първите свидетелства за човешко присъствие през Халколита (Каменно-медната епоха) до началото на 21-то хилядолетие.

В първата зала посетителите най-напред виждат копие на Якимовското съкровище и оригинална статуя на Тракийски конник (Херос). Могат да се видят типични образци от не една археологическа култура в широк хронологически периметър (Праистория – Късно Средновековие) – керамика, оръжия, малка пластика, мерки и теглилки.

На любознателния музеен гост е предоставена и възможност да сравни какви бижута са се носели от Античността до края на 20-ти век, да проследи бързата еволюция в сферата на научно-техническия прогрес чрез не винаги разпознаваеми артефакти, като пишещи машини, радиоапарати, касетофони, магнетофони, телефони. Той може да види също плакети, медали, купи и други свидетелства за това как са били отличавани обществени заслуги и спортни постижения през втората половина на миналото и началото на настоящето столетие.

Специално внимание заслужават и „предметите“, които, благодарение на научно-изследователските усилия на музейните специалисти, вече „разказват увлекателни и любопитни истории“: калаено-оловна кана от края на XVII век, донесена в региона от представител на благороднически род Шонборн, който воюва срещу османците; саморъчно рисувани икони на известния поп Пунчо от с. Мокреш; аптекарски пособия от първата половина на 20-ти век; помагало по краснопис – едно незаслужено неглижирано умение в съвременната ни действителност и други.

Освен посочената временна изложба, по която се работи за превръщането ѝ в постоянна експозиция, в Експозиционната зала на РИМ - Монтана се подреждат и други временни изложби: „Учебници и учебни пособия от края на XIX век до днес“, „Памет за Апостола“, „Съкровища на Земята“, „Детски свят“ и други. Всички те са представени сравнително подробно върху специализирания музеен сайт, заедно с още много други аспекти от цялостната дейност на РИМ - Монтана, сред които: образователни музейни програми, изнесени музейни уроци, организирани срещи с известни български учени.

Гостите и жителите на град Монтана могат да продължат своята разходка във времето, като посетят и останалите експозиционни пространства на РИМ - Монтана: „Михайловата къща“; намиращия се в непосредствена близост до нея Лапидариум, и накрая, но не и на последно място, Художествената галерия „Кирил Петров“.

„Михайловата къща” е най-старата запазена сграда с възрожденска архитектура на територията на днешна Монтана. Започва да функционира като музеен обект през 1955 г. под името „Къща – музей Христо и Иван Михайлови”. Понастоящем, „Михайловата къща” предлага на посетителите изготвената през 2001 г. изложба „В света на баба и дядо”, представяща градския и селския бит в района от края на XIX и началото на XX век. Поради предявени реституционни претенции, в една от стаите е обособен „Кът на патрона” с мебели, книги и снимки, свързани с личния живот на видния комунистически функционер Христо Михайлов, чието име градът носи до 1993 г.

„Лапидариумът” (археологическа експозиция на открито), включва 56 епиграфски паметника от римската епоха, открити в Монтана. Артефактите са експонирани в паркова среда (т.нар. „Попска градина”), разположени върху площ 700 кв.м.

В постоянната експозиция на **Художествената галерия „Кирил Петров”** са включени около 150 творби - произведения на графиката, живописта и малката пластика, представящи различни етапи от развитието на българското изобразително изкуство. Това са творения на класици на българската живопис, както и на пловдивската живописна школа. Сред тях са Иван Мърквичка, Ярослав Вешин, Николай Павлович, Александър Мутафов, Атанас Михов, Владимир Димитров-Майстора, Стефан Иванов, Бенчо Обрешков, Иван Милев, Георги Божилов, Димитър Киров, Енчо Пиронков. Присъстват и творби на съвременни автори – земляци: Галилей Симеонов, Теодоси Антонов, Венелин Захариев, Николай Пенков и други.

Експозиционното пространство на галерията се използва и за представяне на различни временни изложби, концерти, литературни и краеведски четения, исторически лекции, представяния на книги и др. Художествената галерия „Кирил Петров“ става част от структурата на РИМ – Монтана от 2011 г. с фонд от над 2 500 творби: живопис, графика, рисунки, плакати, художествена фотография, малка пластика, скулптура, карикатури, детско изкуство, икони (Мечков, 2013: 192 – 194).

Античната крепост Кастра ад Монтанезиум се намира в югозападния край на град Монтана, на височината „Калето” или „Градището”. Издига се на 40 м. над нивото на днешното селище и през 2011 г. получава статут на недвижима културна ценност с национално значение.

Военната крепост е построена от римляните и е многократно преустройвана и поправяна до разрушаването ѝ в края на VI век от нахлуващите отвъд Дунав авари. В най-долните културни пластове са разкрити жилища от каменно-медната епоха, а след бляскавия разцвет на римската епоха през II-III век, в крепостта има славянско езическо селище (VII – VIII в.). Случайни археологически находки свидетелстват и за население, живяло по времето на Втората българска държава. В непосредствена близост до крепостта, в подножието на хълма, е действало древно езическо светилище.

Д-р Ваня Иванова

В ТД „АТАНАС СПИРИДОНОВ” ПРИВЛИЧАНЕТО НА МЛАДИ ТУРИСТИ Е КАУЗА

Новата рубрика на в. „Ехо“ – „Заедно можем повече“ стартира с цел да бъде споделен положителен опит между туристическите дружества, чрез представяне дейностите на две от тях, като едното от тях стопанисва хижи и други средства за подслон, а второто не притежава туристическа база. Идеята е да покажем, че с желание и инициативност може да се развива организиран туризъм у нас, и че приемствеността между поколенията, съчетана с модерни практики, може да доведе до поредица от постижения.

Иван Мангушев, председател на ТД „Атанас Спиридонов”, гр. Стамболийски пред в. „Ехо“.

ТД „Атанас Спиридонов“ има подкрепата на община Стамболийски и по-специално на кмета Георги Мараджиев - предоставено ни бе офис-помещение, което ползваме безвъзмездно и това ни прави видими в обществото. Ежегодно получаваме финансиране от общината и сме дружество, което няма своя туристическа база.

Стремим се да привличаме все повече хора в нашите дейности, като основно сме се насочили към младото поколение. Ежегодно организираме по няколко велопохода, в които се включват много желаещи. През зимния сезон развиваме ски-туризъм, организираме ски-обучения в нашия район, в който има много добри условия.

Ще посочим някои от по-значимите прояви от календарния ни план:

Положихме нова маркировка от с. Огняново, област Пазарджик, до Еленски връх (535 м н. в.) в Бесапарските възвишения на Западните Родопи.

На 2 юли т.г. с нощен поход до Еленски връх отбелязахме с тържествена възпоменателна заря следните годишнини: 144 години от героичния подвиг на Христо Ботев; 170 години от рождението на Иван Вазов; 125 години организирано туристическо движение в България; Свети Дух и Празник на град Стамболийски. Походът бе особено интересен за малките туристи, които бяха почти половината от всичките 40 участника. Проявата получи отзвук не само в града ни, но и в околностите на село Огняново, откъдето е изходната точка на маршрута за Еленски връх. Жители от района наблюдаваха от паркинга в подножието на върха красивата гледка на светещия поход. А от върха се открива великолепна гледка към Пловдив, Пазарджик и околностите.

Направихме поход със 76 участника до тракийското светилище Белинташ в Родопите.

А на 8 август 15 туристи от нашето дружество покориха връх Вихрен, въпреки лошото време. Силен вятър, дъжд, суграшица – нищо не ни попречи и бяхме единствените за деня, които достигнахме върха.

На 31 май проведохме велопоход с 28 участници до Устински водопад край с. Устина, северни Родопи.

31 туристи от ТД „Атанас Спиридонов“ чествахме Националния ден на туризма и 125 години организирано туристическо движение в България с изкачване на Черни връх на 30 август. Там новите ни членове получиха своите членски книжки.

На 13 септември група от 20 участници достигнахме връх и хижа „Козя стена” през траверса Козя стена. Всички успешно преминахме през трудния участък, след което се насладихме на зашеметяващи гледки от Централен Балкан.

В България организираният планински туризъм има бъдеще. Живеем с мисълта, че туристическото дружество е синоним на колективизъм и сплотеност и не спираме да работим в обществена полза, като реализираме интересни мероприятия и походи. Пожелаваме повече дързост и умения на участниците в проявите, на тези, които обичат планината и не пропускат възможността за общуване с нея.

РАВНОСМЕТКАТА Е ПОВОД ЗА ЗАДОВОЛСТВО

ТД „Момини двори” – гр. Гоце Делчев, стопанисва три бази: Туристическа спалня в града, хижа „Попови ливади”, където преди 5 години е направен малък културно-информационен център, и хижа „Славянка. Последната е била гранична застава и представлява три сгради, които през 2008 и 2013 година са били ремонтирани по различни проекти. Хижата предлага чудесни възможности за провеждане на „зелени училища” и семинари и работи целогодишно.

През изтичащата 2020 година в Календарния план на ТД „Момини двори” бяха заложени 40 похода с различна трудност и продължителност. Въпреки пандемията на КОВИД-19 всички те се проведоха при голяма масовост. Многобройно бе участието в похода „По стъпките на Самуиловите войни“ (66 души) , организиран и проведен за седми пореден път от Ученически туристически клуб „Млад планинар“, гр. Петрич. Участваха също деца и младежи от основните и средните училища в град Гоце Делчев и членове на нашето дружество.

Другият масов поход бе изкачване на Гоцев връх в Славянка в чест на Илинденско-преображенското въстание, организиран за трети пореден път съвместно с ТД „Славянка“, с. Петрово. Участниците бяха над 200.

За втора поредна година се състоя и най-масовият поход (180 души) „Освободителите на Неврокоп“, организиран от дружеството. Туристите преминаха в четири лъча по маршрути, по които преди 108 години са се движили четите на ВМРО и българската войска, командвана от генерал Стилиян Ковачев, и са освободили града от турско владичество.

Най-радващо за нас е, че не само в тези, но и във всички други походи участват много деца и юноши. Дружеството създаде ученически туристически клубове във всички основни и средни училища в града ни. Заради пандемията тази година не участвахме в националния поход „По пътя на Ботевата чета – Козлодуй - Околчица“, за който в предишни години сме изпращали до 90 ученика.

Управителният съвет на дружеството се радва на добри взаимоотношения с училищните ръководства. На 24-и и 25-и октомври организирахме поход от х. „Попови ливади” до х. „Славянка” с клуб „Млад природозащитник“ от Първо основно училище в града. Групата бе от ученици, родители и учители и извърши възстановяване на маркировката в този 20-километров участък от Трансевропейския туристически маршрут Е4. Нощувахме в хижа „Славянка”. През втория ден децата и родителите играха пейнтбол. След обяда групата слезе пеша до с. Парил, а от там с бусове туристите отпътуваха за град Гоце Делчев.

На 7 ноември организирахме поход на участниците в новосформирания клуб „Приключенци “ при Второ основно училище „Гоце Делчев“ с ръководител Цвети Димова. Заведохме децата да видят църквата „Преподобна Стойна” в с. Златолист. След това в с. Голешово посетихме музея на Пейо Яворов – къщата, от която неговата чета е водила тежка битка с турския аскер. Тодор Балтаджиев, председател на ТД „Славянка“ от с. Петрово, разказа на децата за сражението и за това как четата се е измъкнала без нито една жертва. След това започнахме поставяне на нова маркировка от с. Голешово до хижа „Славянка” по маршрут с дължина 11 км.

От с. Голешово до хижа „Извора” децата преминаха пеша, а оттам с автобуса се прибрахме в Гоце Делчев. Заради пандемията прекратихме изпълнението на програмата на клуб „Приключенци“ в очакване на по-добри времена.

Последната маркировъчна дейност извърши група от седем членове на дружеството, отново по маршрут Е4 в участъка от Парилски проход до Голям царев връх в планината Славянка. Бяха поставени десетки указателни табели и такива с наименования на местности и върхове в протежение на 15 км.

Управителният съвет на дружеството благодари най-сърдечно на всички участвали в маркирането на маршрути. Маркировката по магистрала Е4 в участъка от хижа „Попови ливади” до Голям царев връх бе извършена по проект на „Българска фондация Биоразнообразие - Източни Родопи“ - гр. Хасково. Нашето дружество бе избрано за изпълнител на маркировка на стойност 1300 евра.

В предишни години маркирахме участъка от местността „Горен Дикчан” до язовир „Доспат” с дължина около 12 км. Маркирали сме още един маршрут от с. Беслен, община Хаджидимово до местността „Пробитата скала” в землището на с. Слащен, община Сатовча. Тук река Места преминава през отвор на голяма скала , след което на около 700 метра навлиза в гръцка територия. През пролетта на това място в реката могат да се видят много любовни двойки видри, което, наблюдавано от високата скала, е изключителна атракция.

През пролетта на 2021 година ще продължим маркировъчната дейност с ученическите групи от другите училища. Най-напред ще маркираме четирите лъча, по които се провежда Националния поход „Освободителите на Неврокоп“. Ще продължим и маркировката по европейски маршрут Е4 в участъка от Голям Царев връх до Гоцев връх.

Материалът е предоставен от ТД „Момини двори“

Страницата подготви Емилия Матеина

НАЦИОНАЛЕН КАЛЕНДАРЕН ПЛАН НА БТС -

№	ВИД НА ПРОЯВАТА	ДАТА НА ПРОВЕЖДАНЕ	МЯСТО	ОРГАНИЗАТОР
I. НАЦИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ				
1	Национално движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“	януари – декември	цялата страна	НКС на Движението
2	Национално движение „Покорител на 10-те планински първенци“	януари – декември	цялата страна	БТС
3	Награждаване на носителите на значка „Покорител на 10-те планински първенци“	29 август	Черни връх, Витоша	БТС
4	Награждаване на носителите на златна, сребърна и бронзова значка на Националното движение „Опознай България – 100 НТО”	ноември	София	БТС, МОН, ММС, МК, МТ, ТД
5	Национално движение „Опознай родния край“	януари – декември	цялата страна	БТС, ММС, областните управи и кметове по места, ТД
6	Дарителска кампания за възстановяване на хижа „Богдан”	януари – декември	цялата страна	БТС, ТД
II. НАЦИОНАЛНИ ПРОЯВИ				
1	Национални тържества, посветени на 158 години от рождението на Алеко Константинов	13 - 20 януари	цялата страна	БТС, ТД, БФТВ
2	Прояви, посветени на Трети март	март	цялата страна	БТС, ТД
3	16-ти Национален преглед за оцеляване в планината при зимни условия ,,Мальовица 2021"	24 - 28 март	Мальовица	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
4	Национален пешеходен поход ,,От тук започва България"	9 - 11 април	по наредба	БТС, ТД ,,Мадарски конник" - гр. Шумен
5	Национален туристически поход „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро”, посветен на Априлското възстание	15 май	от Бяла Черква до Дряновския манастир	ТД „Бачо Киро” – гр. Дряново, ТД „Росица” – гр. Павликени, община Дряново и община Павликени
6	74-и Национален туристически поход „По пътя на Ботевата чета Козлодуй – Околчица“	27 май – 2 юни	Козлодуй - Околчица	МОН, БТС, област Враца
7	Национален песенен празник „Песните на България”	12 - 13 юни		БТС, Сдружение на туристическите хорове в България
8	По стъпките на четата на Стоил Войвода	юли	село Нейково	БТС, ТД "Стоте войводи" - гр. Сливен
9	Ден на интензивното ходене	юли	цялата страна	БТС, ТД
10	XXIII – и национален туристически поход „Черноморски бряг 2021”	11 - 14 юли	по Черноморския бряг	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
11	Шести национален поход на туристите ветерани "Троянски Балкан - по пътеките на Апостола"	14 - 18 юли	Стара планина	БФТВ
12	Национален преглед на туристическите умения и сръчности за учащи за приз „Кристален еделвайс”	25 - 27 юни	язовир „Копринка”	БТС, МОН, ТД „Орлово гнездо” – гр. Казанлък, ТД „Сърнена гора” – гр. Ст. Загора
13	Туристически празник "Дни на Пирин" с изкачване на връх Шаралия	10 -11 юли	м. Върбите, гр. Кресна	БТС, ТД "Синаница 2000" - гр. Кресна
14	Национален туристически поход „По пътя на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа”	16-18 юли	Стара планина	ТД „Узана” и БТС
15	Национален туристически поход Плевен – Карлово „По стъпките на Апостола” – 184 години от рождението на Васил Левски	13 – 19 юли	Плевен – Карлово	Общински комитет „Васил Левски”, ТД „Кайлъшка долина” – гр. Плевен, община Плевен, БТС, ТД „В. Левски” – гр. Карлово
16	XX-ти Възпоменателен туристически поход-преклонение „По пътя на четата на Цанко Дюстабанов”	17 - 19 юли	Стара планина	БТС, инж. Милка Караджова
17	Национален туристически поход ,,Последният път на Хаджи Димитър"	5 - 7 август	Ст. планина, Ср. гора	ТД "Средногорец" - гр. Брезово, община Брезово
18	Национален туристически събор по повод 126 години организиран туризъм в България	29 август	Черни връх, Витоша	БТС, ТД, БФТВ
19	Открито състезание по спортно катерене	20 ноември	Русенски у-тет „Ангел Кънчев”	СТПД „Академик” - гр. Русе, ККА"Академик", община Русе
20	Седми национален сбор на планинските водачи в България	ноември	УЦ „Мальовица”	БТС, ТД
21	Връчване на годишните награди на БТС и Коледно-новогодишен концерт	декември	София	БТС, СТХБ, вестник „Ехо”
III. ПРОЯВИ ЗА УЧАЩИ				
1	Зимни спортно-туристически празници	януари – март	цялата страна	МОН, ТД
2	Ден на предизвикателството и пролетна кампания „Движи се и победи”	24 април, 15 май и 29 май	Велико Търново	БТС, ТД „Трапезица 1902” – гр. Велико Търново, Общински съвет и община Велико Търново, Младежки дом – гр. Велико Търново, Програма ,,Синди“
3	Национален спортно-туристически събор	27 - 29 май	по наредба	ТД Туризъм спорт и екология "Етрополе" - гр. Етрополе
4	Зелени градски лагери "Млад турист 20-21" за деца 1-6 клас /6 смени/	7 юли - 26 август	по програма	ТД ,,Родни балкани" - гр. Варна
5	Туристически походи, посветени на 1 юни – Ден на детето	май – юни	по места	БТС, ТД
6	Туристически походи, посветени на 2 юни – Ден на Христо Ботев и падналите за свободата на България	май – юни	по места	БТС, ТД
7	Ученически поход по морския бряг	юни	Бълг. Черноморие	БТС , ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
8	Пети общински туристически празник за учащи в с. Добрина	4 юни	с. Добрина	ТПД " Орлови скали" - гр. Провадия
9	50-ти юбилеен поход ,,Пирин 2021"	септември	Пирин	ТД ,,Приста" - гр. Русе
10	Спортно-туристически празник „Ксилифор 2021” – есенна кампания ,,Движи се и победи“	25 септември, 9 и 16 октомври	Велико Търново	БТС, ТД „Трапезица 1902” – гр. Велико Търново, Общински съвет и община Велико Търново, Младежки дом – гр. Велико Търново, Програма ,,Синди“
11	Международен ден на Черно море, почистване на плажа и туристическите пътеки около х. ,,Черноморец"	31 октомври	хижа ,,Черноморец"	ТД "Родни балкани" - гр. Варна
12	Национален ученически спортно-туристически събор ,,Снежен рай"	декември	Боровец	ТД ПЕС ,,Мусала" - гр.Самоков
13	Семинари с учители, директори и експерти	януари – декември	цялата страна	МОН, БТС
14	Походи с учители и ученици	януари – декември	цялата страна	МОН, БТС
IV. ПЕШЕХОДЕН ТУРИЗЪМ				
1	Туристически преход до местността " Св. Атанас"	31 януари	Стара планина	ТД "Старопланински турист" - гр. Етрополе
2	Регионални спортно-туристически прегледи	февруари – март	по наредба	БТС, ТД
3	Поход и състезание за изкачване на връх Св. Илия	3 март	с. Ягодина	ТД „Родопея“ – с. Ягодина
4	Ски и пешеходен поход, посветен на 3-ти март	1 - 3 март	Стара планина	БТС, ТД " Трапезица-1902" - гр. Велико Търново
5	Походи, свързани с 3-ти март	3 март	цялата страна	БТС, ТД
6	Пешеходен поход „Пирин – Славянка“, посветен на 3 и 8 март	6 - 7 март	Южен Пирин, Славянка	БТС, ТД „Момини двори“ – гр. Гоце Делчев
7	Поход „50 км за един ден” около град Варна	25 април	Варна	Клуб ,,Нови хоризонти", ТД „Родни балкани” - гр. Варна
8	Женски поход „Пролет 2021“	април	по наредба	ТД "Шипка" - гр. Пловдив
9	Спортно-туристически празник по случай 120 години от основаването на ТД ,,Кайлъшка долина" - Плевен	май	Парк ,,Кайлъка" - хижа ,,Среброструй" - Плевен	БТС , ТД ,,Кайлъшка долина" - гр. Плевен
10	Общоградски поход до връх Конгур в планината Беласица	2 Мау	Петрич - Беласица	ТД ,,Калабак" - гр. Петрич
11	Туристически преход " По стъпките на Георги Бенковски" от с. Мирково до с. Рибарица	23-25 май	Стара планина	ТД " Старопланински туристи" - гр. Етрополе
12	XVIII-ти туристически поход "Добруджа и морето"	5-6 юни	по наредба	ТД ,,Добротица" - гр. Добрич
13	Международен маршрут Е-8 - поход	9-24 юли	Рила, Западни и Източни Родопи	Клуб ,,Нови хоризонти", ТД ,,Родни балкани" - гр. Варна
14	Изкачване на 10-те планински първенци на България	18-25 юни, юли- август	България	Клуб ,,Нови хоризонти", ТД "Родни балкани" - Варна, ТД " Орлово гнездо" - Казанлък
15	Празникът на слънцето през най-дългия ден в годината на мегалитния обект "Люляково светилище"	26 юни	Средна гора	ТД ,,Средногорец" - гр. Брезово
16	Нощен поход и маратон „Верея 2021"	26 – 27 юни	по наредба	ТД „Сърнена гора” – гр. Стара Загора
17	Обиколка на Етрополска Стара планина	20 - 21 юни 25 - 28 юни	Етрополска Стара планина	ТД "Старопланински турист" - гр. Етрополе ТД "Туризъм, спорт и екология Етрополе" - гр. Етрополе
18	Ден на интензивното ходене	юни	по места	БТС, ТД
19	Изкачване на връх Руен	юни	Осоговска планина	ТД ,,Свищи плаз 2013" - гр. Златица
20	Национален туристически поход по Е3 - връх Ком – нос Емине (за 3 дни едновременен старт по 9 отсечки, на които е разделен маршрутът)	2 - 4 юли	връх Ком – нос Емине	БТС, ТД „Старопланински турист” - гр. Етрополе и ТД „Узана”- гр. Габрово
21	"Желязната завеса" - поход по билото на Беласица (Папреница-Лопово)	4 юли	Беласица	ТД ,,Калабак" - гр. Петрич
22	XXXI маратон „100 км за 24 часа“ – Варна – Виница – музей „Владислав Варненчик”	13 - 14 юни	Варненска област	ТД „Владислав Варненчик“ – гр. Варна
23	Седма регионална туристическа проява ,,С буйна кръв опознай Лудогорието"	3 - 4 юли	Разград	ТД" Буйна кръв" - гр. Разград
24	Възпоменателен поход по повод 145 години от гибелта на Никола Войновски	24 юли	Троянски Балкан	ТД „Узана” – гр. Габрово, ТД „Амбарица 1912” - гр. Троян, Клуб на запасните офицери - гр. Троян, НД ,,Традиция" и ТД ,,Росица-Мазалат"- гр. Севлиево
25	Изкачване на Гоцев връх в чест на Илинденско-Преображенското възстание	23 - 24 юли	Славянка	ТД „Момини двори” – гр. Гоце Делчев
26	Национален поход до връх Шипка - лъч Южна България по повод честванията на Шипченската епопея	август	Стара планина	ТД ,,Орлово гнездо" - гр. Казанлък
27	Лятно изкачване на връх Мусала	7-8 август	Рила	ТД "Рилски турист" - гр. Самоков
28	Поход ,,Магията на Рилските езера" - Йончево езеро и Страшно езеро	август	Рила	ТД ,,Свищи плаз 2013" - гр. Златица
29	Изкачване на връх Ибър от хижа ,,Венетица"	7 - 8 август	Източна Рила	БТС, ТД ,,Ибър" - гр. Долна баня
30	Лъчеобразен поход, посветен на 144 години от Шипченските боеве	21 – 22 август	Стара планина	ТД „Узана” – гр. Габрово, областен управител на област Габрово
31	Лъчеобразно изкачване на връх Ботев	септември	Стара планина	БТС, ТД
32	5-ти Туристически поход ,,По пътеките на Белчо Братоев"	септември	по наредба	БТС, ТД ,,Патлейна" - гр. Велики Преслав
33	Поход ,,Магията на Рила"	септември	Рила	ТД ПЕС ,,Мусала" - гр.Самоков
34	Първи летен празник на хижа ,,Мургаш", посветен на съединението на България. Лъчево изкачване на вр. Мургаш	4 - 6 септември	хижа ,,Мургаш"	ТД ,,Кремиковци" - гр. София
35	Туристически поход Варна-Балчик - 42 км	22 септември	Варна - Балчик	ТД ,,Владислав Варненчик" - гр. Варна
36	Крос-поход „Русенско Поломие 2021”	26 септември	Природен парк „Русенски Лом”	ТД „Академик” – гр. Русе, община Русе и Дирекция „Природен парк Русенски Лом”
37	Изкачване на връх Пирин от хижа "Предел"	30 септември	Пирин	ТД "Планинец " - гр. Симитли
38	Състезание „По стъпките на Алеко с приятел”	2 – 10 октомври	Витоша	ТД „Боерица” - гр. София
39	Поход "В царството на дивата циклама" по случай празника на град Дряново	10 окомври	Дряново - Дряновски манастир	ТД ,,Бачо Киро" - гр. Дряново, община Дряново
40	Четирилъчов национален туристически поход „Освободителите на Неврокоп”	16 октомври	Пирин и Родопи	ТД „Момини двори” - гр. Гоце Делчев
41	Девети традиционен поход „Ден на интензивното ходене”	9 октомври	Скалните манастири около Провадия	ТД „Орлови скали” – гр. Провадия
42	Среща на туристическите дружества от Североизточна България	20 октомври	х. ,,Върбишки проход"	БТС, ТД ,,Мадарски конник" - гр. Шумен
43	Походи, посветени на 1 ноември – Ден на народните будители	октомври - ноември	по места	БТС, ТД
V. ЗИМЕН ТУРИЗЪМ				
1	Зимни спортно-туристически празници	януари – март	по места	БТС, ТД
2	Зимно изкачване на масива Триглав в Стара планина	януари	Стара планина	ТД " Орлово гнездо" - гр. Казанлък
3	51-ви зимен поход с изкачване на връх Мусала	февруари	Рила	ТД „Приста” – гр. Русе
4	Ски-рали за купа "Сърнена гора"	27 - 28 февруари	по наредба	ТД ,,Сърнена гора" - гр. Стара Загора
5	Традиционен зимен ски- и пешеходен поход, посветен на 3 март	25 февруари – 3 март	от Беклемето до вр. Шипка	ТД „Узана” – гр. Габрово и ТД „Росица-Мазалат" - гр. Севлиево

2021 ЗА СПОРТНО - ТУРИСТИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ

	VI. КОЛОТУРИЗЪМ			
1	Планинско бягане и колоездене-празници в долината на Тракийските царе	септември	Казанлък	ТД ,,Орлово гнездо" - гр. Казанлък
2	Вело-състезание за купа "Средна гора"	18 - 19 септември	Средна гора	ТД ,,Сърнена гора" - гр. Стара Загора
3	Вело-обиколка на Варненското езеро	април	Варненски езеро	Велоклуб ,,Устрем" - ТД "Родни балкани" - гр. Варна
4	XXVIII-ми международен колопоход Варна – Констанца /Румъния/ - Варна	май	България - Румъния	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
5	IX-ти колопоход Варна – Бургас – планина Странджа	май	Бълг. Черноморие	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
6	Изкачване на връх Ботев с велосипеди	август	Стара планина	Велоклуб ,,Устрем" - ТД "Родни балкани" - гр. Варна
7	Триатлон	август	Баташки снежник	ТД "Купена" - гр. Пещера
8	VIII-ми международен колопоход „Варна – гр. Охрид, Република Северна Македония - Варна“	15 - 24 август	България - Република Северна Македония	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
	VII. ВОДЕН ТУРИЗЪМ			
1	Национален воден поход по река Янтра - 2021	май	По течението на р. Янтра	БТС, ТД „Приста“ – гр. Русе
2	Национален воден поход по река Струма	22 – 25 май	По течението на р. Струма	Воден клуб ,,Струма 2020" - ТД „Осогово” -гр. Кюстендил
3	Инициатива „Първи стъпки под водата”	25 – 30 юли	Варна	Морски клуб ,,Приятели на морето", ТД „Родни балкани” - гр. Варна
4	Риболовен фест - туристически поход от гр. Ардино до Дяволския мост	19 юни	гр. Ардино, Дяволския мост	ТД "Белите брези", БТС
5	Национален воден поход по река Дунав от Ново село до Силистра	август	река Дунав	ТД ,,Приста" - гр. Русе
	VIII. ОРИЕНТИРАНЕ			
1	Състезание по спортно ориентиране за купа ,,Кюстендилска пролет 2021"	май	по наредба	ТД ,,Осогово" - гр. Кюстендил
2	Спортно ориентиране за купа „Сърнена гора”	3 – 4 април	по наредба	ТД „Сърнена гора” - гр. Стара Загора
3	Състезание по спортно ориентиране за купа ,,Осогово" 2021	август	по наредба	ТД ,,Осогово" - гр. Кюстендил
4	Държавно първенство по нощно ориентиране от КП на БФО за купата на вестник ,,Ехо"	1-3 октомври	по наредба	БФО, БТС
	IX. СПЕЛЕОЛОГИЯ			
1	Пещерен сбор "Пещера 2021"	септември	гр. Пещера	ТД "Купена" - гр. Пещера, ПК "Бесапара"
2	Национална експедиция по спелеология „Родопея”	октомври	хижа ,,Тешел"	ТД „Родопея” – с. Ягодина
	X. ЕКОЛОГИЯ			
1	Еко инициативи, почистване и облагородяване на туристически места	януари - декември	по места	БТС, ТД
2	Почистване на местност ,,Божурица"	3 Мау	Видин	ТД ,,Бонония" - гр. Видин
3	Почистване в района на хижа ,,Грамадлива"	ноември	хижа ,,Грамадлива"	ТД ,,Хемус" - гр.Велико Търново
4	Организиране и провеждане на зелени бригади с ученически и младежки групи с ползване на хижите на БТС	юни – септември	планините в страната	БТС
	XI. НАЦИОНАЛНО ДВИЖЕНИЕ „ОПОЗНАЙ БЪЛГАРИЯ – 100 НТО”			
1	Отпечатване и изработване на: – книжки на 100-те НТО – карти – дипляни – значки – бронзова, сребърна и златна – печати и марки за обектите – табели – пътни и информационни	януари – декември януари – декември януари – декември януари – декември януари – декември	цялата страна	БТС, Издателска къща „Ехо” и НКС на Движението „Опознай България - 100 НТО”
2	Презентации на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ сред учащи	януари – декември	цялата страна	БТС, ТД
	XII. КУЛТУРНИ ПРОЯВИ, ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, ТУРИСТИЧЕСКА И ХУДОЖЕСТВЕНА САМОДЕЙНОСТ			
1	Честване на 41 години от основаването на ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна	11 януари	Варна	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
2	Традиционна седмица „Алеко Константинов” - 158 години от рождението на патрона на БТС	13 - 20 януари	София	БТС, Клуб „Приятели на Алеко Константинов”
3	Концерт пред паметника на Алеко Константинов	13 януари	София	СТХБ - Сдружение на туристическите хорове в България
4	Честване на 119 години от основаването на ТД ,,Трапезица-1902". Концерт на художествени състави.	13 март	Велико Търново	ТД " Трапезица-1902" - В. Търново, община В. Търново, СТХБ и художествени състави
5	Песенен празник „Прекрасна си, мила Родино”	април	Казанлък	БТС, СТХБ, ТД „Орлово гнездо” – гр. Казанлък
6	Регионален песенен празник „Елате в Плевен”	май	Плевен	ТД „Кайлъшка долина” и ТХ „Кайлъшко ехо" - гр. Плевен
7	Фестивал на певческите групи на туристите ветерани	26 - 28 август	хижа „Алеко”	БФТВ
8	Песенен празник, посветен на 126 години организирано туристическо движение	29 август	х. ,,Планинарска песен"	СТХБ
9	9-та среща на туристите ветерани ,,Варненска есен - 2021"	8 - 10 октомври	Варна	ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
10	,,Кестенова вечер" - среща на туристи ветерани	30 - 31 октомври	Петрич	ТД ,,Калабак" - гр. Петрич
11	Песенен празник на туристическите хорове „Слава вам, будители”	1 ноември	Пловдив	БТС, СТХБ, ТД „Шипка” – гр. Пловдив, БФТВ
12	Прояви, посветени на кръгли годишнини от туристическата летопис	цялата година	по места	БТС,ТД
13	Ежемесечно издаване на вестник „Ехо”	цялата година	София	БТС, Редакция на вестник „Ехо”
14	Издаване на карти, книжки, пътеводители на националните туристически движения	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо”
15	Издаване на регионални пътеводители на движението „Опознай родния край”	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо” и областните управи
16	Издаване на книги от поредицата „Нова туристическа библиотека”	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо”
17	Издаване на рекламни материали за Информационния център	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо”
18	Теглене на ежегодната томбола на вестник „Ехо”	януари	София	Редакцията на вестник „Ехо”
	XIII. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ			
1	Изкачване на връх Трен	февруари	Сърбия	ТД "Купена" - гр. Пещера, ПК "Ниш"
2	Поклонение на гроба на кан Аспарух в гр. Запорожие /6 дни/	април	Украйна	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
3	Международна инициатива ,,Крила за живот" - масово бягане	май	Сливен	БТС, ТД ,,100-те войводи" - гр. Сливен, община Сливен
4	Поклонение на гроба на кан Кубрат ,,Кубрат събира потомците си" /8 дни/	юни	Украйна	БТС, ТД ,,Черноморски простори" - гр. Варна
5	Среща на туристически дружества от балканските страни	юни	Словения	ТД ПЕС ,,Мусала“, ТД от балканските страни
6	Международен туристически поход до връх Руй - 2021	юни	Руй	БТС, ТД ,,Сирена" - гр. София
7	Международно състезание по ориентиране за купа „Родопея”	юли	Родопи	ТД „Родопея” – с. Ягодина
8	Изкачване на връх Мулдовяну	юли	Румъния	ТД "Купена" - гр. Пещера
9	Изкачване и тристранна среща на туристите от България, Сърбия и Република Северна Македония на вр. Руен	4 юли	Осоговска планина	ТД „Осогово” – гр. Кюстендил
10	Седмо международно военноприложно планинско бягане - местността „Превала“ - Военната чешма - вр. Перелик	25 юли	по наредба	ТД ,,Перелик" - гр. Широка лъка
11	Щафета ултрамаратон от планината Олимп (Гърция) до гр. Казанлък, посветена на празника на розата в Казанлък	юни	Гърция - България	ТД "Орлово гнездо" - гр. Казанлък
12	Младежка балканска туристическа среща	август	Сърбия	ТД ПЕС ,,Мусала“ - гр. Самоков, ПСК ,,Победа“ – гр. Белград
13	Международна среща - събор на туристите ветерани от балканските страни с палатков лагер "С песни под звездите"	6 - 10 август	Троянски Балкан	БФТВ
14	XX Международен поход ,,Балкан без граници" до връх Тумба	21 - 22 август	Беласица	БТС, ТД „Калабак” – гр. Петрич
15	52-ра Конференция на Европейската асоциация за пешеходен туризъм (ERA)	29 септември - 2 октомври	гр. Сибиу, Румъния	ЕАПТ
16	Сбор на туристи от България, Сърбия и Македония на 106-ата пирамида при с. Жеравино	3 октомври	с. Жеравино	ТД „Осогово” - гр. Кюстендил
17	Участие в национални и международни проекти в областта на туризма и туристическите спортове с партньори от съседните държави	цялата година	Сърбия, Румъния, Турция, Гърция, Македония	БТС
	XIV. УЧЕБНА ДЕЙНОСТ			
1	Курс за планински водачи – зимен профил	януари	в УЦ на БТС	БТС
2	Курс за планински водачи – зимен профил	март	в УЦ на БТС	БТС
3	Обучение на хижари на хижи, предоставени от БТС за стопанисване и управление от ТД	април	По региони	БТС
4	Обучение на активисти от ТД по маркировка на туристическите пътеки	април	по наредба	БТС
5	Курсове и семинари по заявка на ТД, фирми и други	януари – декември	УЦ „Мальовица”	БТС, ТД
6	Курс за туристическа маркировка	май	УЦ „Тешел”	БТС
7	Курс за планински водачи – летен профил	юни	УЦ „Мальовица”, УЦ „Тешел”	БТС
8	Курс за инструктори „Aqua walking“	юли	по наредба	БТС , ТД
9	Курс за планински водачи – летен профил	септември	УЦ „Мальовица”	БТС
10	Сбор на планинските водачи – опресняване на знанията и усъвършенстване на практическите умения	ноември	Рила, УЦ „Мальовица”	БТС
11	Курсове и семинари с учители – ръководители на ученически групи	цялата година	в УЦ на БТС	БТС
12	Обучение на хижари, стопанисващи хижи на БТС и ТД	цялата година	в УЦ на БТС	БТС и ТД
	XV. МАРКИРОВКА			
1	Опресняване на туристическа маркировка по европейски туристически маршрути: Е3, Е4, Е8	май – октомври	Стара планина, Витоша, Верила, Рила, Пирин, Родопи, Славянка	БТС, съвместно с националните и природните паркове
2	Маркиране на туристически маршрути в националните и природните паркове	май – октомври	Стара планина, Витоша, Верила, Рила, Пирин, Родопи, Славянка, Беласица, Странджа, Българка, Шуменско плато	БТС, ТД
3	Изработване на самостоятелни проекти и участие в такива за туристическа маркировка и туристическа инфраструктура – места за краткотраен отдих, чешми, беседки, мостове и др.	януари – декември	Витоша, Люлин, Странджа, Средна гора	БТС, съвместно с националните и природните паркове
4	Проучване, планиране и маркиране на нови туристически маршрути	януари – декември	цялата страна	БТС и ТД, съвместно с националните и природните паркове
	XVI. КОМУНИКАЦИИ			
1	Такси за съоръжения за комуникация	януари – декември	цялата страна	БТС
2	Доставка и сервиз на съоръжения за комуникация	януари – декември	цялата страна	БТС
	ГОДИШНИНИ			
	126 години организиран туризъм в България			
	158 години от рождението на Алеко Константинов			
	124 години от смъртта на Алеко Константинов			

ПЛАНИНСКИЯТ ВОДАЧ- ОСНОВНА ФИГУРА В ПЛАНИНАТА

ИЛИНА.

Тя е една от нас. И не само това. Тя е човекът, който върви най-отпред на групата в планината. Човекът, без който не можем.

Тя е планинският ни водач. След нея се точи колоната от планинари, които напълно й вярват, че ще ги преведе успешно по набелязания маршрут.

И има защо.

Първо - защото от много години тя е отдадена с цялото си сърце на планината. Страст, любов, потребност, нагласа или готовност – както и да го наречем, желанието й да общува с дивата красота на планинските масиви е симбиоза от чувства и философия за живота. То доминира при избора й на полезни развлечения и се превръща в неизменна част от ежедневието й.

Второ - защото при тази силна притегателна връзка с планината, няма как да не се роди любознателността, желанието да научи всичко, свързано с планинския туризъм. Те са важно условие за собствената й увереност като водач и за сигурността на хората, които са й се доверили. Но Илина има своите познания не само заради натрупания опит. Тя непрекъснато се обучава и усвоява качествата, които трябва да притежава един водач в планината. Тя знае, че водачът е този, който ще направи приятно пребиваването в лоното на природата. Тя знае, че трябва да е добре подготвена за срещата с непредвидимия характер на голямата планина и това, което очакват участниците от нея. И никога не подценява задачите си като планински водач.

Трето - защото има невероятната възможност и щастливото стечение на обстоятелствата да черпи знания от извора – колегата Румен Узунов, който е ерудит в планинарството, безценен учител и ревностен последовател на Щастливеца. Как да не взимаш знания от такава неизчерпаема мина! От него тя е научила много. Поведение на водача, темпо на ходене в група, отговорности, техника на ориентиране, отношение към участниците, географски, исторически и други познания за обектите по маршрута, вземане на решения, оказване на помощ. Това са част от нещата, които Илина носи на плещите си, докато води групата. Прави го леко, непретенциозно и с нищо не издава вътрешно напрежение, сякаш е една от нас. Респектът от уменията й на водач се изпитва от всеки в колоната. И ние й помагаме с нашето старание и дисциплина.

Четвърто - защото Илина има качества, които са част от характера й, но са определящи за един планински водач. Невероятно чувство за ориентация, психическа устойчивост, наблюдателност, зрителна памет, интуиция, непоклатима отговорност, екипност, търпеливост, уравновесеност, решителност, правилен подход към хората, липса на самонадеяност. Тя винаги е била една от нас – човечна, усмихната, позитивна и със силен дух.

Пето – защото умее да мотивира хората и да повдига духа им – с думи, с поведение и с личен пример.

Шесто – защото споделя своите знания с другите - винаги спира и обяснява какво наблюдаваме в гледките, наименованията на планинските обекти, впечатляващата природа, отговаря на всякакви въпроси.

Няма да бъде прекалено ако кажа, че като планински водач, Илина е самороден талант. Тя е безценна находка. Няма академично свидетелство за планински водач. Но има дарба и голямо желание за знания. Учи се в крачка. Подготвя се внимателно за всеки маршрут. Винаги впряга знания, опит и качества, за да преведе групата и по познат, и по непознат терен. Когато не е сигурна за верния път, спира, разгръща карти, допитва се до опитни ветерани в групата, проучва пътя напред. И взема решение. Никой не роптае, ако трябва да се върнем. Напротив, правим го с разбиране. Илина никога не изпада в паника. Винаги има алтернативен вариант, план „Б”. Тя никога не изоставя човек по време на поход. Никога не се щади. И тогава осъзнаваме колко е напрегната работата на планинския водач. А Илина го прави безвъзмездно, от любов към планинарството и от желание да покаже великолепието на планината на нас, които я следваме безрезервно, с удоволствие и с благодарност.

Това е Илина Маринова от ТД „А – 21“ – Троян.

Снежана Иванова, участник в 14 похода с водач Илина

СТУДЕНТСКИ ИСТОРИИ

Току-що бях завършил аспирантура в ХТИ – София и ме бяха разпределили на работа в габровското МЕИ. Беше през лятото, а през есента, когато започна новата учебна година, в института беше създадено студентското туристическо дружество „Академик”. И аз, нали бях вече натрупал опит от туристическата секция в ХТИ, бях включен в ръководството на новото дружество.

На следващата година институтът в Габрово навършваше 10 години от основаването си – достоен повод и туристите да го отбележим по някакъв начин. И ето, че на мен ми хрумна идеята да изкачим вр. Мусала по време на празниците около Октомврийската съветска революция, която тогава се честваше у нас съвсем официално. По същия повод и в ХТИ правехме многодневни походи в Рила или Пирин, от които имах натрупан значителен опит. Затова за сегашната забележителна проява ме определиха за ръководител. А от института само щяха да изготвят специален вимпел за славната 10-годишнина, който да поставим на националния и балкански планински първенец. Епохално!

В представителната ни туристическа група се включиха двайсетина студенти, в това число една млада асистентка Бонка Балабанова и аз като старши турист. За личната екипировка всеки отговаряше за себе си. Тук ще отворя една скоба, за да спомена факта, че от следващата година аз станах секретар на габровския „Академик” и пет години се грижех за набавянето на груповата екипировка и съоръженията за туризъм.

Обикновено около 7 ноември – годишнината на споменатия празник, времето беше валежно и студено. По високите части на планината снегът достигаше до коляното, а езерата бяха покрити с дебели ледове. Затова и ние бяхме добре екипирани за суровите зимни условия. Но се надявахме и на безвалежно време, което наистина ни споходи.

Както обикновено през ония години, от Габрово пътувахме с влак. През нощта, за да сме сутринта в София. После с автобус през Самоков стигнахме до Боровец. И поехме към планината по някаква маркировка, по която недвусмислено се надявах до вечерта да стигнем до х. „Мусала”.

Времето беше слънчево, настроението – младежко и в разговори не усетихме кога се изкачихме на някакъв връх, обрасъл с едър клек. Огледахме се и на една табелка видяхме посочени две пътеки – за х. „Заврачица” и за х. „Мусала” – през Солищата при летни условия! Ами сега!

Разбира се, че се насочихме към хижа „Заврачица” – това повеляваше зимното време. Провирахме се под клековете, които неприятно сипеха сняг по главите ни, но поне вече слизахме надолу от върха. После, в ниското, хванахме един добре проправен път с тънка снежна покривка. По него, дори без маркировка, се надявахме да стигнем до хижата.

Вървяхме известно време, докато денят започна да преваля. Тогава внезапно пред погледите ни вдясно изникна голяма постройка с ламаринен покрив. „Хижата!” – помислихме си ние и ускорихме своя ход. А когато стигнахме до нея, с учудване видяхме бариера пред оградата й. И караулка за охраната. Тогава видяхме, че на покрива на постройката се вееше националният флаг – значи, че сме стигнали до нещо повече от една туристическа хижа!

Докато се опомним от смайването, от караулката излезе униформен милиционер. На въпроса ни за хижата той отговори:

„Все по този път под дворeца ще трябва да вървите поне още два часа до хижата.“

Думите му изясниха обстановката, в която се намирахме – нямаше друг изход, освен да продължим нататък. И да побързаме, защото вечерта наближаваше упорито.

Вървяхме вече мълчаливи – умората започна да се чувства у всеки от нас. Така най-подир стигнахме до няколко други постройки – дълги, едноетажни, прилични на работнически жилища, но не и на хижи. Бяха тъмни и безлюдни. Подминахме ги и продължихме нататък по пътя, вече осветяван от фенерчетата ни. Нагазихме в сняг и теренът стана по-стръмен – личеше си, че навлизаме в истинската планина. Асистентката се почувства изтощена и се наложи третокурсникът Симеон Моев да сложи раницата й върху своята. И да я подкрепя по-нататък. До хижата, в която влязохме в осем часа вечерта. И след това за цял живот, като семейство.

На сутринта имахме намерение да тръгнем право към върха, но хижарят настоятелно ни посочи изминатият снощи път, като ни напомни да се отбием на разклона към Боровец. Там трябваше да тръгнем по верния път за х. „Мусала” и едва след това да се качим на върха и поставим там юбилейния вимпел на габровското МЕИ.

Това наше туристическо приключение си остана неповторимо. И незабравимо за нас, участниците в него.

Христо Мандев

САКАР ПЛАНИНА

ЕДНО ПЪТУВАНЕ В МИНАЛОТО

Корона вирус, корона вирус, но и календарният план трябва да се изпълнява.

Уговорката за спазване на изискванията за борба с корона вируса се изпълнява и рано сутринта на 23 октомври т.г. потеглихме на път с маски и дезинфектанти в направление с. Опан (област Стара Загора) – първата контролна среща на туристите от ТД „Узана“, гр. Габрово. Всички бяхме на определеното място в уречения час. След проверка на настроението и здравословното състояние поехме напред към първата цел – с. Михалич, където посетихме **скална църква от X в.** Изкопаната в скалите църква се намира в м. „Св. Пантелеймон“ и до нея се стига след слизане по 14 каменни стъпала. Нейните конхи са с размери 4 м х 4 м и 4 м х 3,60 м. В дъното на абсидата ѝ е построен и олтар от плочести камъни с височина 80 см. Тази църква най-вероятно е била изградена от монаси-отшелници в периода X-XI в. Подобни църкви са открити в района на езерото Ван (източна Турция). Преди тръгване за следващата дестинация – с. Маточина, нашият приятел Здравко Ангелов поздрави нашата габровска група с артистично изпълнение на своя авторска песен за „Узана“. След бурни овации и благодарности поехме към с. Маточина. На входа на селото посетихме **втора скална църква от X в.,** издълбана във варовикова скала в м. „Побит камък“. Тя е много добре запазена и е с внушителни размери - 10 м х 7 м и има голям свод. Най-много скални църкви има в района на р. Русенски Лом и в Мала Азия.

Край самото село Маточина се намира и **крепостта „Букелон“.** Останките ѝ са разположени на площ от 10 дка в източната част на Сакар планина, край долината на р. Тунджа. На 14 април 1205 г. при Адрианопол българската войска, водена от цар Калоян и подпомогната от Кумановата конница, побеждава кръстоносците на Латинската империя и пленява император Балдуин, който по-късно е отведен в Търново. Крепостта се свързва и с много други царе, сред които цар Михаил III – Шишман при походите му срещу Византия.

В центъра на село Маточина се намира **Туристическият информационен център**, където, за наша радост, се събрахме с приятели от ТД”Амбарица-1912”- гр. Троян, всички живи и здрави, и заедно потеглихме към **Устремския манастир „Света Троица“.** Той е основан в края на Втората Българска държава. Тук се съхраняват мощите на много български герои и хайдути от националноосвободителните движения.

Манастирът е възстановен и ремонтиран. В близост се намира екопътека, която ние с радост обходихме и стигнахме до **Вехтата църква в м. Каракольова дупка**. Малко по-късно потеглихме за хижа „Стария мост“, където ни посрещна Кюню Маджуров – председател на ТД „Родни простори”, град Елхово и стопанин на хижата.

А хижата като хижаря – чисто, топло, подредено, уютно и нищо не ни липсваше. Споделихме впечатленията си от изминалия ден и благодарихме на нашия водач до тук – Пламен Петров, секретар на нашето туристическо дружество, който ни уведоми какво ни предстои на следващия ден – разходка в Тополовград и околността с водач Атанас Атанасов.

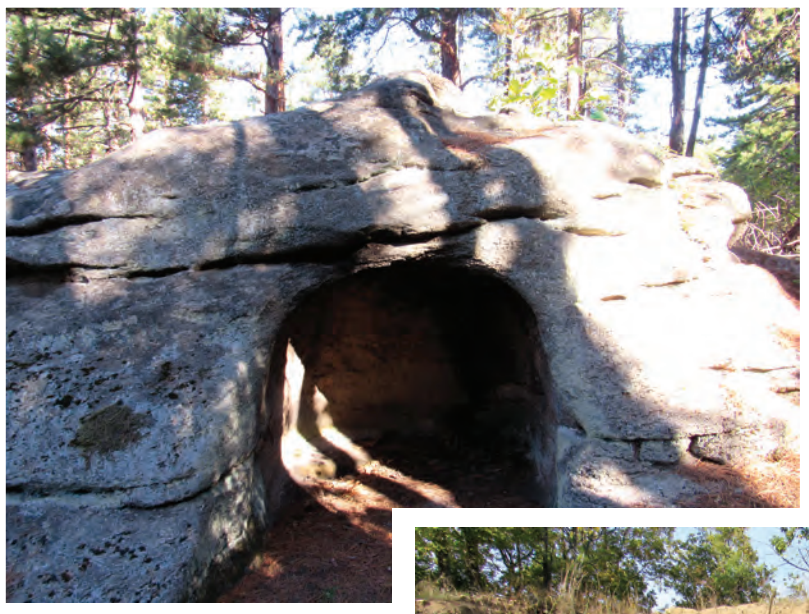
Добро утро Тополовград, добро утро, Наско! Посрещна ни изпълнителният секретар на ТД „Вишеград“ Атанас Атанасов. Той ни запозна надълго и нашироко с историята на Тополовград – население, поминък, индустрия, история, както и набелязаните за посещение забележителности. Първият обект бе до село Хлябово - **долменът в местността „Нъчеви чаири“,** обявен за паметник на културата с национално значение през 1976 г. Тук са открити останки от скелет, лък от желязна фибула, фрагментирана спирална бронзова гривна, пръстен от бронзова тел, части от обеци и керамични фрагменти. Наско ни обясни какво представляват долмените и от къде идва името на този долмен.

Той ни разказа и за изградената съвместно планинска екопътека, която минава през територии на България и Турция (с участници и от двете държави); запозна ни с целия трансграничен проект – колко е дълга екопътеката, къде започва и завършва, каква е стойността на проекта. Наред с това ни разказа и за особеностите на ниската планина – най-високият връх на Сакар - Вишеград е само 856 м.

И така, вървейки през гората, стигнахме до още един долмен, вкопан в скалата и с форма на костенурка. Следващият набелязан обект бяха скалите и **цитаделата „Палеокастро“.** Преходът до там бе около 50 минути – спокоен, с хубава видимост, по маркирана пътека и денивелация около 500 м. Гледката от скалите бе превъзходна, с 360 градуса обгледна панорама към цялата Сакар планина. Почивката от 30 минути използвахме за обяд. Щастливи заради прекрасното време, прекрасната гледка и пълните стомаси, се отправихме към други **два долмена и паметника на Шеста трудова дружина**, която през 1937 г. прекопава и изгражда дълъг отбранителен стратегически път за подразделение на военните и отбранителните войски на България. Прибрахме се в хижа „Стария мост“ около 19 ч. вечерта.

На другия ден тръгнахме от хижата в 7.30 ч. сутринта по препоръка на нашия домакин и водач в района Кюню Маджуров, заради натоварената програма, която ни очакваше през деня. Пристигнахме в с. Мелница – изходен пункт за **пещера „Дрънчи дупка“** и **храм „Рождество Пресвято Богородично“,** намиращи се на маршрута на екопътека „Дрънчи дупка“. Вървяхме около 50 минути от с. Мелница до пещерата и храма. Пещерата получава името си „Дрънчи дупка“ заради факта, че се чува кънтене, когато се хвърли камъче в нея. Исторически данни сочат, че на мястото на храм „Рождество Пресвято Богородично“ е съществувал манастир в средата на XIX в. Това свято място потъва в забрава, но по чудодеен начин е разкрито на двама братя, които правят опити да го възстановят и през 1928 г. храм „Рождество Пресвято Богородично“. отваря врати. С годините той започва да се руши, но през 1999 г. отново е възстановен. След като посетихме храма и пещерата, ние се върнахме в село Мелница и нашата разходка продължи към **тракийското светилище „Мочукови камъни“,** откъдето започва екопътеката „Дрънчи дупка“.

След това отпътувахме и за около 30 минути пристигнахме в с. Голям Дервент. Намирахме се в гранична зона и за да стигнем до **тракийските долмени,** трябваше да минем през изоставена застава и съборен кльон. Достигнахме долмените за около 45 минути, а от тук до границата с Турция оставаха още около 5 минути път. Полюбувахме се на все още добре запазените долмени и тръгнахме обратно към с. Голям Дервент, като на връщане набрахме много гъби – сърнелки. Нашето пътуване продължи към гр. Елхово, където ни бяха запазили час за **Етнографския исторически музей** – много добре подреден и обстоен. Уредничката ни изнесе беседа, която слушахме в захлас, и на която благодарихме от сърце. Всичко, което видяхме в Елхово, говори за един възрожденски, патриотичен и борбен град. Беше следобед и Габрово ни зовеше, но предпочетохме да се отбием до **крепостта „Кабиле“ край Ямбол**. Кабиле - този древен тракийски град, е оставил спомен за едно развито селище, играло важна роля векове наред. Съществувал е по времето и на Одриското царство, и на Римската империя. Археологическите разкопки представят величието на тази крепост с нейните базилики, светилището на „Зайчин връх“, запазените арки и колони, можаещия под, съхранени във времето и разкрили пред нас изящната си архитектура. Откритите артефакти, сред които старинни керамични съдове, оръдия на труда и др., са изложени в музея към крепостта - огромно богатство, оставено ни от древен народ, обитавал това място.

Привечер казахме „довиждане“ на крепостта и отпътувахме към Габрово. Прибрахме се уморени, но заредени с много любов към историята на нашата България, нейната красота и прекрасните ѝ хора, чувствайки се още повече сплотени около ръководството на ТД „Узана“ – гр. Габрово и готови за нови пътешествия из родината.

Пламена Иванова
ТД”Узана” – Габрово
Снимки – Пламен Петров

АРМЕЙСКИТЕ АЛПИНИСТИ
С ДОСТОЕН 70-ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ

Филипченко, Пури и Данчо 1

На връх България в Памир

Армейската алпийска секция към ЦДНА е учредена на 10 ноември 1950 г. И то не къде да е, а точно в подножието на връх Мальовица - Символ на българския алпинизъм. Учредители на секцията са няколко ентусиазирани военнослужещи, между които Енчо Петков, Никола Шопов, Христо Борисов, Борис Фатков, Мишо Миколаш и още няколко души.

Няколко месеца преди учредяването на секцията обаче, под ръководството на Ганчо Игнатиев (Бате Ганчо) се провежда първият военен курс за подготовка на алпинисти. В курса участват 26 човека, които впоследствие вземат дейно участие в работата на секцията и клуба. Малко след учредяването на секцията в нейните редици се присъединяват още няколко млади и амбициозни алпинисти – Тотко Игнатиев, Йордан Мачирски и Валентин Филипченко, с което групата на ЦДНА се оформя като здраво ядро, за което смело можем да кажем, че почти четири десетилетия диктуваше почерка на българския алпинизъм.

Енчо Петков

Армейските алпинисти станаха инициатори на редица новости. Те първи у нас въведоха масовите ски походи. Започнаха масовите изкачвания и на трудните стени на Рила, Пирин и Стара планина. Още в първите години от съществуването на секцията те станаха инициатори и на така популярните, по това време, зимни траверси по билата на двете наши най-големи планини Рила и Пирин. Неизменни участници както в летните, така и в зимните републикански алпиниади, армейците даваха своя неоценим дял за тяхното популяризиране и утвърждаването им като форма на алпийска дейност у нас.

Почеркът на армейските алпинисти днес можем да видим на най-трудните стени – Мальовица, Дяволските игли и Злия зъб в Рила. На Вихрен, Синаница, Атмегдан и Джангал в Пирин, както и по отвесните стени на „Вратцата” в Стара планина. Години наред, в началото на януари край х. „Вихрен” армейските алпинисти домакинстваха на една от най-популярните зимни алпиниади от т. нар. по това време регионални - алпиниадата „Народна армия”.

Не само че подкрепиха, но и активно се включиха през 1954 – 1958 г. в състезанията по скално катерене, време, в което тази нова форма на алпийска дейност трудно си пробиваше път у нас. Не само на думи, но и на дела те отстояваха нейното право на съществуване. Вземаха активно участие с пълни мъжки и женски отбори в проведените пет републикански първенства. И не само участваха, а винаги се класираха на призовите места. В три от тях Енчо Петков е бил републикански шампион. И след подновяването на този вид алпинизъм през 1977 г. армейците са печелили първите места, главно чрез Павлин Хитров, Кирил Досков, Пламен Шопски.

Армейските алпинисти първи прекрачиха границите на страната и осъществиха трудни изкачвания в съседна Румъния (август 1956 г.). После международните им изяви постепенно набираха сили и всяка тяхна проява се очакваше с интерес. През 1960 г. те бяха в Кавказ за обучение в елементите на ледената техника и за изкачвания на няколко върха над четири хиляди метра, в това число и европейския първенец Елбрус (5642 м). Години по-късно те поставиха началото и на една друга инициатива. В далечен Памир изкачиха два девствени 5- и 6-хилядника, на които дадоха наши, български имена – вр. Шипка (6254 м) и България (5666 м).

Когато през 1968 г. българските алпинисти бяха поканени да вземат участие в международното алпийско ски- рали в Италия – новост за нашите алпинисти, армейците с радост приеха поканата. Участваха и се представиха много добре. Това им хареса и още със завръщането у дома станаха пропагандатори на тази новост. Ежегодно продължиха участието си в Италия и не рядко заемаха призови места. По тяхна инициатива Републиканската комисия по алпинизъм прие тази форма на работа и започна провеждането на ежегодни републикански първенства. И ако ски-ралито стана толкова популярно у нас, то определена заслуга за това имат армейските алпинисти.

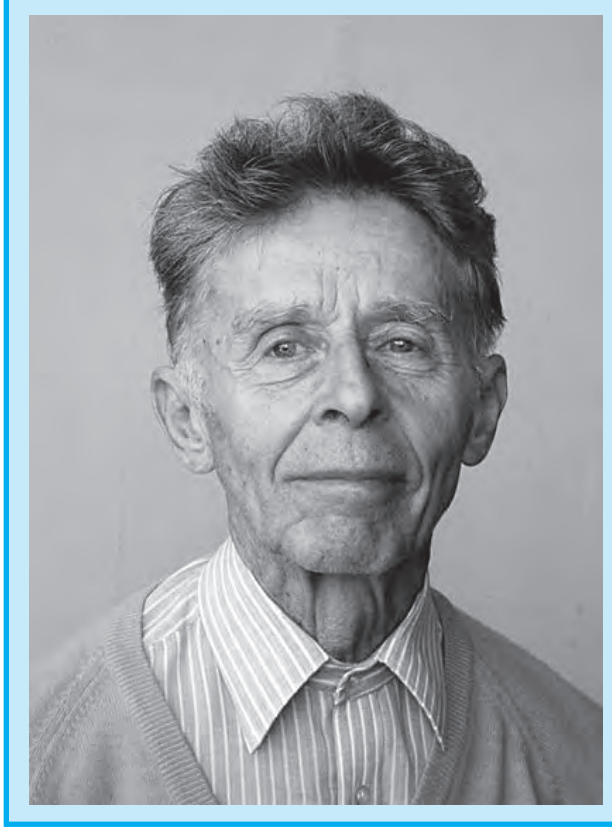
Свой достоен принос те имат и във височинния алпинизъм. Енчо Петков бе един от шестте български алпинисти, които на 13 август 1967 г. развяха родния трибагреник на заветния пик Ленин (7134 м., днес връх Авицена). Открита бе нова страница в развитието на родния алпинизъм. В следващите години мнозина алпинисти, възпитани в школата на Енчо Петков, стъпиха на четирите памирски седемхилядника, а Стоянка Занкова стана първата българка, изкачила връх над седем хиляди метра. С времето те, както и редица други наши алпинисти, тръгнаха и успешно се справиха и с най-високите върхове на планетата. Съвсем не е случайно, че трима от петимата ни алпинисти, стъпили на най-високата точка на планетата – Еверест (8848 м) в различни периоди, са преминали през алпийската школовка на армията, това са Иван Вълчев, Кирил Досков и Методи Савов.

Не ми се иска да споменавам имената на повече алпинисти, минали през школата на „Народна армия” /ЦДНА/, тъй като те са много и може някои да бъдат пропуснати, но освен споменатите трима по-горе няма как да пропусна имената на Борис Овчаров, Димитър Бърдарев, Кънчо Долапчиев, Йордан Мачирски, Христо Борисов. Моля да бъда извинен за останалите, но определените ми страници биха се запълнили само от изреждане на имена. Да се надяваме, че при отбелязването на този достоен юбилей всеки ще намери своето място в отчетен доклад или в специална брошура.

Преди да сложа точка на този материал, бих искал отново да се върна на едно име, което напълно се покрива с алпийския клуб „Народна армия”, защото, когато се спомене за Енчо Петков, разбирахме, че става дума за армейския и българския алпинизъм. Погледнете снимката, която предоставям. Тя говори много. Тя ни казва: “В алпинизма аз мога много. Аз знам всичко”.

доц. Сандю Бешев

ВЕТЕРАНЪТ ОТ ТРОЯН ПЕНКО ПЕЕВСКИ НА 85

Неотдавна доайенът сред активните туристи на БФТВ и сред туристите на ТД „Амбарица - 21” – гр. Троян Пенко Пеевски отпразнува 85-годишен юбилей. По този повод той бе удостоен с най-високото отличие на БФТВ - почетно звание и медал „Заслужил турист-ветеран”.

Пенко Пеевски е роден на 5 ноември 1935 година. Занимава се с туризъм от юношеска възраст. Като ученик в техникума в Карлово многократно преминава пеш през Балкана, дори и при зимни условия. Става член на БТС през 1957 година. Следват десетки многодневни походи в Стара планина, Рила, Пирин, курсове в системата на БТС. Повече от дузина са участията му в национални походи: „По пътя на Ботевата чета Козлодуй-Околчица”, „По стъпките на Васил Левски” и др. Има участия в многодневни ски- и колопоходи, регионални и национални ски-състезания и ски- ралита. И до днес е постоянен участник в Републиканските първенства по ски за ветерани. Съучредител е на първия у нас Съвет по туризъм в ЗММ „Машстрой” – Троян през 1971 година., на Клуба на туристите – ветерани в Троян и на ТД „Амбарица – 21”.

През 2015 година по повод 80-годишнината му и за неговия дългогодишен принос за развитието на организирания туризъм в България, Управителният съвет на БТС го удостои с почетното звание и значка „Отличник на БТС”.

Със своята добронамереност и вечно бодър дух той е пример за подражание във всяка туристическа група.

Пожелаваме му още дълги години да крачи бодро в нашите редици.

Бъди жив и здрав, Пенко!
Честит юбилей!

Ето какво сподели юбилярът в кратко интервю за в. „Ехо“:

Г-н Пеевски, как се чувствате на 85? Има ли носталгия по младостта или удовлетворение от извървяния път?

Чувствам се като на 70. Безспорно, като погледна назад в моята младост и свободата, която ми е давала, за смелите решения и реализацията ми в живота, усещам лека носталгия. Но едновременно с това изпитвам и удовлетворение от извървяния път. Определено, това усещане е по-силно. Чувствам се достоен човек.

С какво най-много се гордеете в живота? Съжалявате ли за нещо, с което сте се разминал?

Гордея се с това, че още съм здрав и мога да спортувам. Продължавам да участвам в многодневни туристически походи, както и в национални ски състезания за ветерани. За нищо не съжалявам. Оптимист съм и ще цитирам Максим Горки: „Хубаво е да се живее със сърце, пълно с очакване на голяма радост в бъдещето”.

Вие сте изключително позитивен човек. Какво би ви възмутило или извадило от равновесие?

Презирам лъжата, кражбата и лицемерието.

Кои човешки качества цените най-много? Имате ли свой девиз или любима сентенция, които следвате?

Ценя най-много трудолюбието, честността и точността. Моят девиз е: „Не оставяй днешната работа за утре”.

Г-н Пеевски, вашата енергия е пословична. Как успявате да поддържате младежкия си дух и отличната си физическа форма на тази достолепна възраст?

Никога не се отпускам. Съчетавам труда със спортните занимания – това е рецептата: сутрешна гимнастика, колоездене, плуване, каране на ски, повече туризъм и разходки из природата, с една дума – движение.

Какво е посланието ви към младите хора от върха на вашите 85 години?

Да имат ясна цел в живота, да запазят доброто у себе си, да не се плашат от трудностите, да спортуват и да бъдат оптимисти.

За какво мечтаете?

Мечтая да нямам лоши моменти. Искам семейството ми и аз да бъдем здрави.

Материала подготви
Снежана Иванова

ИЗ ВРАЧАНСКИЯ БАЛКАН

Есента преваля, горещите дни за тази година отдавна останаха назад, а напоследък и снежинките във високите части на планините започват своето нашествие.

Ние, туристите от туристическо дружество „Осогово“ гр. Кюстендил, с нетърпение очаквахме това пътуване, което заради пандемията беше отменено. В Перник взимаме нашата водачка Ванчето и поемаме към Врачанския балкан. Маршрутът по Искърското дефиле ни е до болка познат, защото там сме посетили много забележителности. Но винаги откриваме по нещо ново, незабелязано до този момент. Движим се на север и не можем да откъснем поглед от Балкана. Успоредно с нас Искъра тече по своя път - бавно се движи той, не бърза да достигне на север до Дунава, за да влее водите си в голямата река. Близо до селата двата бряга се свързват с дървени или люлеещи се въжени мостове. Наоколо къщите са накацали по възвишенията като птичи гнезда, някои строени на по-високи места, други на по-ниски. Планината отсреща става все по-стръмна. На места склоновете - са покрити с дървета, друга-

де с голи скали. Гората е обагрена в най-различни цветове. Дървесните корони преливат в жълто, кафяво, червено, зелено, оранжево. Никой художник не може да нарисува такава невероятна красота, нея може да сътвори само майката природа.

Кулминацията на емоциите обаче предстои. При село Милановo приключва пътуването ни с автобуса и потегляме нагоре по билото на Врачанска планина. Природата наоколо е уникална. Страховита, величествена, недостъпна. Вървим по ръба на величествения отвес на Кобилини стени. Огромните зъбери и скали с остри върхове са изправени гордо нагоре, сякаш искат да докоснат небето, други пък приличат на старинни средновековни замъци, устояли на бурите и останали през вековете. Със сигурност са били нужни стотици години на вятъра, слънцето и дъждовете, за да ги оформят в причудливи образувания и изгладят така, както човек едва ли би могъл да направи. Тези огромни късове скална маса внушават, че са непревземаеми и че върху тях човешки крак не може да стъпи. Те ще останат за вечни времена, недостижими и пусти. В тяхното подножие река Искър извива снага ту наляво, ту надясно, за да продължи своя път на север. А ние продължаваме към първенеца на Врачанския балкан, **връх Бегличка могила** (1481 м.н.в.). След множество снимки на върха достигаме хижа Пършевица, където беше нашата нощувка.

Вторият ден предстои спускане до каменния заслон (1170 м. н.в.) над с. Очин дол, скътан под внушителната пирамида на връх Остра могила. С тъга отправяме поглед към скалния венец Кобилини стени и се спускаме до **оброка под Радов връх**. В сезона на гъбите сме и наред с чудесните гледки имаме възможност да си наберем от изобилието, което ни дава природата. Продължаваме надолу до **раннохристиянската базилика** в местността Манастирището при

с. Очин дол, където ни чака автобусът.

Спираме при **паметника на дядо Йоцо**, който със слепите си очи „вижда“ и се радва на българската железница и поздравява нова България. Паметникът на този герой, създаден в разказа на патриарха на българската литература, е една от забележителностите в Искърското дефиле.

Природата наоколо се променя. Все повече започват да преобладават скални образувания с червен цвят, което ни подсказва, че наближаваме **Лакатнишките скали.** Изградени от червени пясъци

и варовици, те се издигат на повече от 200 метра вертикално над река Искър. Те имат форми на пирамиди, кули и зъбери, сред които има и не малко пещери, чиито отвори се виждат от прозорците на автобуса.

За кой ли път си правим извода, колко уникална е природата в Искърското дефиле. Безспорно природата в този край има своята идентичност и неповторимост. Заслужава си да я видим отблизо и да я опознаем. Ако беше жив, дядо Вазов би ни нарекъл „чужденци” в собствената ни земя.

Ред е и на Вазовата героиня баба Илийца, която идва с благородната мисъл да спаси два човешки живота – този на болното внуче и този на ранения Ботев четник. Действието в разказа се развива точно по тези места. Заслужава си човек да ги види и да знае историята на своя народ. Очаровани сме от посрещането и лекцията в **къщата – музей на баба Илийца в село Челопек**. Персонажът на баба Илийца е напълно реален. Живяла някога в махалата с кошарите, където отглеждали кози и овце на едно. Пристанала в Челопек с родното си име Пена, тя се жени в Илиевия род и от там започват да я наричат Елица. Коравата българка оставила над 400 наследници, пръснати по цяла България. Голям интерес за нас, туристите, представлява родословното дърво на прочутата българка.

Пътьом се отбиваме за снимки при **скалните феномени "Ритлите", Черепишкия манастир и карстовия извор „Житолюб“.** Времето напредва.

Пред нас вече е равното Софийско поле. Планината остава назад. Грабва ни просторът, безкрайният хоризонт, широтата на пейзажа. В далечината се очертават силуетът на милионния столичен град и възвишенията на една друга планина, Витоша. Едва ли на друго място по света има такова съчетание и разнообразие от планини, равнини и реки, събрани на едно място и изпълнени с толкова много природна красота, както в България. Наше човешко задължение е да опазим мястото, където живеем, и за тези, които идват след нас.

Силвия Михова – секретар на ТД „Осогово“, Кюстендил

Весела Коледа и честита нова 2021 година!

Време е за Коледа!

Бъдни вечер и Коледа са едни от от най-светлите християнски празници, които празнуваме в България. Подобно на много други, обичаите и вярванията, наследени през годините, са различни и са се променяли във времето.

Украсата на дома създава голяма част от празничното настроение. По-различна, по-семпла или по-тържествена – зависи от вас.

За да направите стилна украса изберете съответния цвят. Например преобладаващо синьо, червено или бяло. Набавете топки, гирлянди, панделки и свещи предимно в избрания десен. При покупката на елхата вземете допълнително елхови клонки. Украсете елхата с топките и гирляндите. От елховите колонки направете коледен венец, който сплетете с панделките. Останалите клонки поставете във фруктиерата с плодове, във вази, оплетете малки клонки около свещниците.

Друга възможност за украса е да изберете стил рустик. За целта декорацията се прави изцяло с естествена украса - играчките по елхата са дървени или естествени плодове - орехи, дребни ябълки, лук. Гирляндите се правят от нанизани пуканки.

Български обичай е и изработването на сурвачките - от дрянова клонка, украсени с нанизи пуканки, сушени сливи, чесън, разноцветна прежда, с тях децата сурвакат възрастните за здраве.

Коледното дърво

На Коледа се смята, че Христос идва на земята, и носи със себе си частица от Небесното царство и неговата красота. Затова елхата се украсява с ангелчета, свещички, топки и сребристи гирлянди — като символ на отрупаното с плодове Райско дърво.

Една от най-древните легенди е свързана с бенедиктинския монах Свети Бонифаций, почитан като апостол на Германия. Проповядвайки християнството, той използвал елхово дърво и неговата триъгълна форма като аналогия на Светата Троица. Всеки един от ъглите представлявал Отца, Сина и Светия Дух.

Легендата, според която основателят на протестантското движение Мартин Лутер е откривател на Коледното дърво, е смятана за една от най-правдоподобните. В една зимна нощ, вървейки през гората, той неволно вижда как звездите блещукат между клонките на дърветата, сякаш са украсени с безброй свещи. Възхитен от гледката, Мартин Лутер отсича една елха, която отнася на децата си у дома, където цялото семейство поставя тънки свещички между клонките и се любува на красотата ѝ.

През 17 век навлизат нови мотиви в украсата на Коледното дърво. В Германия се появяват коледни базари, където се предлагат подаръци, храни и дребни украшения, които се поставят върху елхите. Оттук идва традицията да се използват дребни сладки в различни форми за украса на дървото. Гирляндите започват да се използват като през 17 век.

През 19 век настъпва истинска революция в украсата на Коледната елха. Започват да се произвеждат стъклени топки с разнообразни цветове и хартиени гирлянди. Малко бяло ангелче кацва на върха на елхата. Родителите започват да оставят под нея подаръци, с които да зарадват децата си на празника. Коледната елха се превръща в символ на просперитета в обществото - колкото по-украсено е дръвчето, толкова по-богати са притежателите му.

През 1882 г. американците патентоват електрическите лампички. Празничното дърво започва бързо да придобива популярност и в Европа.

С навлизането на елхата като неизменен елемент от Коледните празници се появява и проблемът с изсичането на дърветата и нарушения природен баланс. Това налага да започне производството на изкуствени елхи. Първата такава елха е произведена от гъши пера в Германия. Малко след това предприемчива американска фирма за четки започва производството на изкуствени дръвчета по същата технология.

Трапезата

По традиция трапезата на Бъдни вечер се състои само от постни ястия, които трябва да бъдат нечетен брой - това е обичай, останал от векове. Навремето празничната трапеза се е състояла от това, което семейството е произвело в собственото си градини – сушени плодове, зърнени храни, питка. Преди вечеря най-възрастният мъж в семейството чете молитва, отчупва от обредния хляб и дава по парче на всички членове на фамилията. Започва от най-старите. Прекадява масата с тамян, после и цялата къща. В някои краища на България на трапезата трябва да присъства и червено вино. То символизира кръвта на Исус Христос, затова е неизменна част от празника. Освен традиционните ястия се приготвят още пита с парà, варено жито, варен боб, сармι с ориз или булгур, ошав, баница с тиква. На трапезата може да се сложат и чесън, орехи, мед, кромид лук, запазени от лятото пресни плодове, вино и ракия. Има обичай, при който под масата се разстила слама, напомняща за Витлеемските ясли, в които Дева Мария е родила Христос. Вечерята на Бъдни вечер започва след 17 часа, за да узрее житата. Всеки от семейството трябва да опита от всички ястия на масата, за да му върви през годината. Друга традиция гласи, че след като всички са седнали, никой няма право да става от мястото си докато не свърши вечерята. На масата се оставя едно празно място – за мъртвите. Трапезата не се прибира. Вярва се, че умрелите идват да вечерят и да се погрижат за благополучието на живите.

Бъдникът

Бъдникът е дърво, което се поставя в огнището в нощта срещу Коледа. То е дебело и голямо, често е от дъб или круша и поддържа огъня в къщата през цялата нощ. Дървото се избира от стопанина и той трябва да го донесе така, че да не докосва земята. Според това как гори, се гадае каква ще бъде годината. Старите хора вярват, че ако огънят е буен и пръска много искри, годината ще бъде плодородна и богата. На сутринта огънят се загася с вино, а след това пепелта се разпръсква из нивите, за да бъдат плодородни. В някои части на страната пепелта се използва и за лечебни цели, като се събира и съхранява от стопанката на къщата. След това със свинска мас и чесън се прави мехлем за болки в кръста.

Коледуването

Какво е Коледа без коледарите? Коледуването се извършва през нощта между Бъдни вечер и Коледа. Има поверие, че тогава излизат редица свръхестествени същества, като караконджули, таласъми, вампири. Със своите песни коледарите имат силата да изгонят всички зли духове, но това може да се случи само през тъмната част на денонощието. Песните им са наричания, в които се пее за берекет и здраве. От своя страна стопаните на къщата ги даряват с „колаче“, което представлява тестено изделие, приготвено от брашно, оформено в кръг с дупка в средата. То се поставя върху коледарската – специална гега, която коледарите носят. По традиция те са облечени в дебели и топли ямурлуци, правени ръчно от вълна.

Другите имена на Коледа

В някои региони на България Коледа се нарича с други имена, които с годините вече почти не се използват. Преди време старите хора са казвали на Бъдни вечер – Малка Коледа. В различните краища на страната се среща още като Суха Коледа, Крачун, Детешка Коледа, Мали Божич, Наядка. Някой от наименованията са запазени и до днес.

Колко много и разнообразни имена има Дядо Коледа по света!

Коледа и Нова година по света не се празнуват по един и същи начин.

А Дядо Коледа невинаги е бил такъв, какъвто го познаваме днес. Той има много разнообразни имена и се свързва с различни легенди.

В древността човекът, който раздава подаръци, се наричал свети Николай. Той е роден в земите, където днес се намира Турция, през 300-а г. Бил роден в богато семейство, но много малък останал сирак. Николай израснал в манастир и когато бил едва 17-годишен, станал най-младият свещеник.

Невероятно много истории описват неговата щедрост. Той раздал фамилното богатство под формата на подаръци на всички нуждаещи се, като най-щедър бил към децата.

Според легендите Николай пускал торби с подаръци през комините или пък ги хвърлял през прозорците. Начинът, по който раздавал подаръците, и до днес е останал непроменен.

А на 5 декември от Испания с кораб пристига белгийският Дядо Коледа - Св. Николай. Пристига на кон, облечен в бяла епископска мантия. Съпровожда го слуга - мавър, който носи чувал с подаръци.

Децата от Германия, счупвайки някоя играчка, слагали парченцата в камината, а обвинявали за белята господин Ниманд.

Във Франция има двама Дядо Коледовци: единият се нарича "Дядо Януари" (или Пер Ноел), той ходи с мантия и носи широкопола шапка. Носи на децата през комина подаръци.

Вторият се нарича Шаланд. Този брадат старец носи пухена шапка и топъл дълъг плащ. В неговата торба са скрити пръчки за непослушните и мързеливи деца.

В Швеция също има двама Дядо Коледовци: прегърбен дядо с дебел нос Юлтомтен и джуджето Юлнисар. И двамата по Нова година ходят по къщите и оставят подаръци под прозорците.

В Италия, освен Дядо Коледа (или Бабо Натал), при послушните деца ходи добрата Фея Бефана. Тя прелита с димоход и подарява на децата подаръци. На палавниците се пада огънче от злата вълшебница Бефана.

В узбекските домове "снежният дядо" Корбобо (Дядо Коледа), в ираи халат пристига, яздейки магаре.

Финландският Дядо Коледа Йолупуки живее в Лапландия и с удоволствие отговаря на писмата на децата. Носи на главата си, висока конусообразна шапка, дълги коси и червена дреха. Заобиколен е от гноми с островърхи шапки.

В Естония Дядо Коледа се нарича Йеулуван и прилича на своя финландски родственик.

В Норвегия подаръците на децата прави Нис - симпатичен малък къщовник. Нис носи шито калпаче и обича вкусотийки.

В САЩ, Канада, Великобритания и страните от Западна Европа наричат Дядо Коледа Санта Клаус. Той е облечен в червена тога, украсена с бял памук и е с червени ботуши. На главата си носи червен калпак. Санта Клаус пуши лула, лети във въздуха с елените си и влиза в домовете през комините. Децата му оставят под елхата мляко и сладкиши.

Само руският Дядо Коледа – Дядо Мраз има семейство. Съпруга му е Зимата и внучка – Снежанка.

В България Дядо Коледа идва от Лапландия с еленовия впряг и обикаля по домовете, за да остави подаръците под елхата. Тази магия се случва в нощта между Бъдни вечер и Коледа!

Пълнени чушки с боб за Бъдни вечер

Необходими продукти:

8 сухи червени чушки; 300 г боб от консерва; 3 малки глави лук; 3 скилидки чесън; 1 морков; сол на вкус; черен пипер на вкус; чубрица на вкус; олио.

Начин на приготвяне:

Накиснете сушените чушки за 10-15 мин в топла вода, за да омекнат. През това време нарежете на ситно лука, чесъна и моркова и ги задушете в олио. Когато зеленчуците омекнат, прибавете отцедения боб и подправките. Разбъркайте добре. След няколко минути свалете плънката от котлона и напълнете чушките с нея. Наредете ги в глинена тавичка, като предварително сте наляли на дъното малко вода. Запечете във фурна за 30 мин. на 180°C.

Содена питка

Необходими продукти:

1 кг брашно; 1 ч. л. сода за хляб; 1 ч. ч. хладка вода; щипка сол; 1 с.л. оцет; 3 с.л. олио.

Начин на приготвяне:

Погасете содата в оцета. Пресейте брашното и направете кладенче. В него сложете солта и олиото и с бавно разбъркване добавете хладката вода. Замесете меко тесто. Оваляйте го в брашно и го оставете да почива 10 мин. В намазана с олио тавичка с ръце оформете питка. В тестото поставете паричката. Изпечете за 35 мин. на 180°C. Когато извадите питката от фурната напръскайте я с вода и я завийте с кърпа, за да омекне.

Зелеви сарми

Необходими продукти:

10 средно големи зелеви листа; 1 малка глава лук; 1 морков; 1 к. ч. ориз; черен пипер; червен пипер; олио; 1/2 връзка магданоз; 1 скилидка чесън

Начин на приготвяне:

Нарежете зеленчуците на ситно. Загрейте олиото и задушете в него първо морковите, след това нарязания на ситно чесън и лука. След това добавете и ориза с една кафена чаша вода и подправките. Не трябва пълнката да е напълно сготвена. Оставете я да изстине малко и в основата на всяко листо сложете по 1–2 с. л. от пълнката, в зависимост от големината на листата, и оформете сарма. Наредете сармите в тавичка, налейте малко вода и запечете, докато зелето омекне.

Коледни лимонови бисквитки с кафе

Необходими продукти:

2 ч.ч. брашно; 1 ч.л. нес кафе; 1 1/2 пакетче меко масло; кората на един лимон; 1/2 ч.ч. захар; 2-3 капки ванилия; щипка сол.

Начин на приготвяне:

Разбийте маслото и захарта с миксер, докато получите хомогенна смес. Добавете кафето, настърганата лимонова кора, ванилията и солта. Разбийте отново. Накрая добавете брашното и омесете меко тесто. Към тестото може да прибавите ситно смлени ядки. Завийте го в найлонов плик и го оставете в хладилника за около 2 часа. Разточете охладеното тесто и от него изрежете формички по желание. Изпечете бисквитите в предварително загрята на 190 °C фурна за около 12 минути.

Баница със сирене

Необходими продукти:

450-500 г брашно; 1/2 ч. ч. хладко прясно мляко; 1 ч. ч. хладка вода; 400 г сирене; 1 ч. л. сол; олио; масло.

Начин на приготвяне:

Пресейте брашното заедно със солта в дълбока купа. Направете кладенче и в него налейте водата и млякото. Омесете меко тесто и го оставете настрана да почине. През това време натрошете сиренето в купа с малко олио. Разделете тестото на нечетен брой топки, като от всяка топка разточите тънка кора. Поръсете кората с олио и натрошено сирене. Навийте на руло и подредете в намазана с олио тавичка на охлюв. След като наредите цялата баница, намажете я с разтопеното масло. Изпечете в умерена фурна до зачервяване.

Коледен ябълков щрудел

Необходими продукти:

1/2 кори за баница; 7-8 средно големи ябълки; 100 г стафиди; 1 ч.ч. едро смлени орехи; захар; канела; олио; пудра захар

Начин на приготвяне:

Обелете ябълките и ги настържете на едро ренде. Изцедете ги от сока, който са пуснали. Смесете настърганите ябълки със захарта, канелата, рома, ванилията, предварително накиснатите в алкохол стафиди и орехите. Разбъркайте добре плънката. Намажете лист от готовите кори с олио, сгънете го на две. В средата сложете от плънката и завийте краищата около сместа, така че да получите дълъг плик. Намажете отгоре с олио и сложете в тава, покрита с хартия за печене. По същия начин направете и останалите щрудели. Изпечете в предварително загрята фурна на 200 °C за около 20 минути. След като ги извадите от фурната, поръсете с пудра захар.

ЗИМНО ИЗКАЧВАНЕ НА 10-ТЕ ПЛАНИНСКИ ПЪРВЕНЦИ

Връх Мусала (2925 м., Рила)

В последните години много туристи, включително и чужденци, се включиха в инициативата „Покорител на 10-те планински първенци”, като ги изкачиха през летните сезони. Много от тези планинари напоследък споделят със специалисти от Българския туристически съюз намерението си да направят и зимни изкачвания на 10-те върха, включени в движението.

С оглед на това смятаме, че ще им бъдат полезни следните препоръки:

- туристите, които планират изкачване на 10-те върха през зимата, е желателно да са ги изкачили поне веднъж, така че да познават обстановката и района около тях;

- по-добре е изкачванията да се провеждат през втората половина на зимата (след февруари), когато времето и снежната покривка са по-стабилни;

- по правило необходимото време за изкачване е по-дълго спрямо лятното;

- връщането от върха е по-добре да става по същия път, който вече е познат и има утъпкана диря в снега. Така се избягва попадането в непознати и евентуално опасни обстановка и терен;

- изкачването да се провежда за достатъчно време /1-2 дни/, в противен случай се носи повече необходим багаж, което забавя движението;

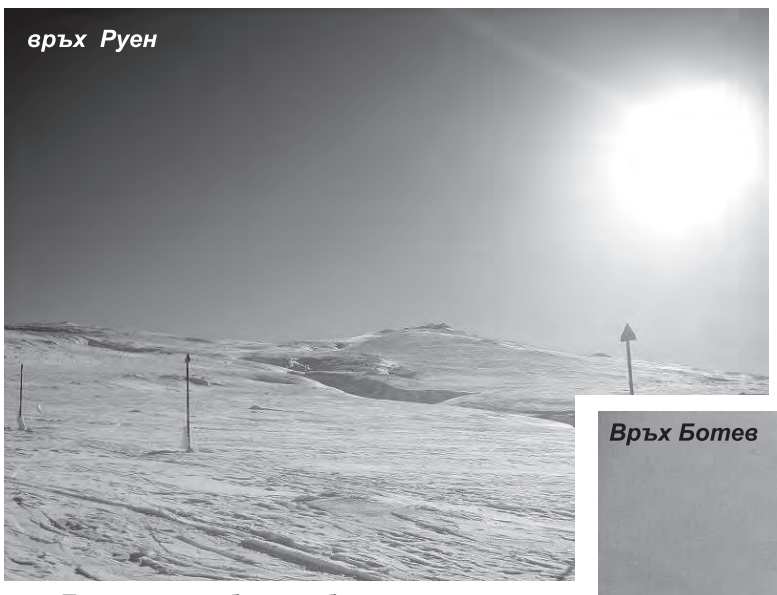
- следи се зимната туристическа маркировка (железни колове с черни и жълти ивици). Тя не винаги съвпада с лятната (лентова по дървета и камъни), която често минава през лавиноопасни места. Ако няма зимна маркировка, трябва да се преминава точно по планинското било или по хребетите, които водят към него, а не по склоновете към или между тях. Туристите трябва да бъдат особено внимателни и да избягват движение върху снежните образувания по ръбовете (т.нар. козирки), надвесени над пропастите. Ако се налага пресичането на лавинни терени, това да става при строго спазване на съответните правила / безшумно и пр./. Внимателно да се преминават и фирновани и заледени участъци;

- изкачванията да се провеждат не самостоятелно, а с подходяща група от опитни и равностойни участници;

- преди тръгване да се проучат съответните пътеводители и туристически карти.

При зимните изкачвания на всеки от 10-те първенци е добре да се имат предвид следните особености:

Връх Мусала (2925 м., Рила). Изкачването на най-високия връх на Балканите е сравнително лесно и безопасно. То започва от двореца „Царска Бистрица” над Боровец по т.нар. Мусаленска пътека. Зиме тя е превърната в широк, маркиран и утъпкан ски път, който започва от началната станция на втория ски-влек в района на Маркуджиците. Изисква се повишено внимание при разминаване със скиори, сноубордисти и утъпквателни машини. От горния край на пътя маркирана с железни колове пътека продължава в клека, а след това на открито до х. „Мусала”. Скиорите, които карат ски в района Маркуджиците и много туристи стигат до х. „Ястребец” с кабинковия лифт от Боровец. Оттам много от тях се изкушават да тръгнат към х. „Мусала” по лятната хоризонтална пътека, която пресича опасен лавинен участък в района на третия ски-влек. Затова им препоръчваме да се спуснат по диагонал на склона до началото на втория ски-влек в долината на реката, където минава безопасната туристическа пътека до х. „Мусала”. Оттук изкачването продължава по зимна маркировка до заслон „Еверест`84”(Ледено езеро). Тук може да бъде оставен тежкия багаж. Лятната пътека по стръмния североизточен склон на Мусала е покрита със сняг и е опасна. Изкачването трябва да продължи само по стоманеното въже, монтирано по северния ръб. Набирането по въжето нагоре се извършва с ръце в ръкавици. Въжето не трябва да се пуска и да се избягва плъзгането по заледените камъни. Не бива да се допуска и изпреварване в двете посоки. Разминаването трябва да става много внимателно, като единият от двамата туристи трябва да застане неподвижно и стабилно, здраво стъпил на крака. В метеорологическата станция на върха се предлагат временен подслон, чай и кафе.

връх Руен

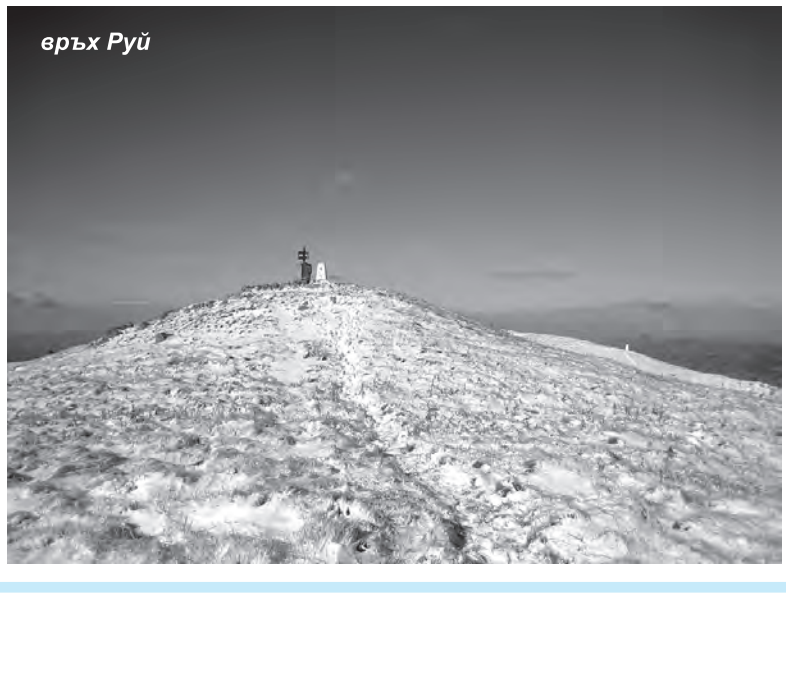
Връх Вихрен (2914 м., Пирин). Изкачването му е продължително, трудно и отчасти опасно. Ползването на летните пътеки от х. „Вихрен” или х. „Бъндерица” е опасно и недопустимо. Затова се тръгва от х. „Вихрен” в южна посока срещу реката, изкачват се два долинни прага и се излиза на обширно равно място (т.нар. м. Равнака). В посока запад към склона и главното било се търси безопасен път право нагоре до заравнеността на езерото под вр. Гранитен (Муратов). Ориентираме се на север и се тръгва нагоре по заобления хребет, извеждащ на вр. Хвойнати (Овинати). На места е възможно пропадане в заснежените клекове. От върха се свива наляво (северозапад) и се продължава по ръба, който леко се спуска до обширната седловина под вр. Вихрен (тук излиза лятната пътека от х. „Вихрен). Изкачването продължава право нагоре по южния склон на върха, като целта е металната конструкция на връхната кота. Не трябва да се правят никакви отклонения от директната посока – вдясно са скални падове, а вляво стръмни и дълбоки лавинни скатове. Тази част от маршрута е особено опасна при мъгла. При липса на видимост и неувереност е по-добре туристите да се върнат по обратния път.

Връх Ботев

Връх Ботев (2376 м., Стара планина). Изкачването и на този връх е продължително, трудно и отчасти опасно. Лятната пътека от х. „Плевен” е доста опасна, затова изкачването става по северния ръб на Млечния връх, обезопасен с въжен парапет. По него се излиза на главното Старопланинско било, свива се на изток и с лек наклон надолу, като се следва зимната маркировка, се стига до седло, където се намира заслон „Ботев”, който е в добро състояние. Тук излиза лятната пътека от х. „Плевен”. Изкачването продължава по западния скат на вр. Ботев, като се следи зимната маркировка. При мъгла (която тук е често явление) е необходимо повишено внимание, тъй като от двете страни има пропасти. На върха може да се ползва временно подслон в метеорологичната станция, където предлагат чай и кафе. Отиването до х. „Рай” по лятната, т.нар. „Тарзанова пътека”, е недопустимо. Обикновено от юг се излиза през м. Паниците (на 5 км. асфалтов път над Калофер), като изкачването е продължително, с голяма денивелация, и става по зимната маркировка до самия връх. Не трябва да се допуска отклонение на север от железните стълбове към снежните козирки, надвесени над пропастите на Северния Джендем. Възможно е изкачване както от х. „Тъжа”, като се следи билната зимна маркировка, и през заслон „Маринка” се излиза на върха, така и от х. „В. Левски” над Карлово, като над гората се излиза на маркиран с железни тръби стръмен хребет, извеждащ на главното Старопланинско било, и през заслон „Ботев” се излиза на върха.

Черни връх (2290 м., Витоша). Изкачването е сравнително лесно и безопасно. Най-удобният изходен пункт е х. „Алеко”, до която достига автомобилен път от кв. Драгалевци, а също и кабинков лифт от кв. Симеоново. Лятната пътека от х. „Алеко” към върха попада в района на ски-пистите в м. Стената, затова трябва да се тръгне на запад през платото по зимната маркировка към х. „Тинтява”. При пресичането й със стълбовата маркировка от Голи връх (горна станция на седалков лифт от кв. Драгалевци) се тръгва по последната до самия връх. В чайната на заслон „Черни връх” се предлагат временен подслон, чай, кафе, супи, захарни изделия и др. Изкачването може да се осъществи и от м. Златни мостове през х. „Кумата” и м. Конярника по зимната маркировка, както и от с. Железница през х. „Академика” също по зимната маркировка. Тези два маршрута са по-дълги и не се препоръчват при лошо време и мъгла.

връх Руй

Връх Руен (2251 м., Осогово). Изкачването е продължително и частично опасно във втората му част. Тръгва се от х. „Осогово” или туристически комплекс „Трите буки”. При малка снежна покривка или добре улегнал сняг може да се премине по лятната пътека до заслон „Превала” (чешма Бегбунар). Опасност има при пресичане на стръмните източни склонове на вр. Човека. При повече сняг трябва да се изкачи вр. Кюнека над х. „Осогово” и по заобленото немаркирано било да се излезе на вр. Човека, след това южно под него – на заслон „Превала”. Оттук до вр. Руен се следва очертаващото се остро било със стълбова маркировка. Склоновете от двете му страни са стръмни и лавиноопасни. На самия връх е построен заслон без персонал, който е в добро състояние.

Връх Гоцев (2212 м., Славянка). Изкачването е продължително, но сравнително лесно и почти безопасно. Най-добрият изходен пункт е х. „Извора” (7 км. асфалтов път от с. Петрово). От хижата се продължава по пътя до превала над с. Голешево, свива се вдясно и се продължава по черния път до м. Ливада с малка постройка (една стая се ползва за заслон). Пътеката навлиза в гора, където в стръмните части при дълбок сняг са възможни свличания на снежни маси. Над гората трябва да се излезе вдясно на стръмния северен ръб на вр. Шабран, който се изкачва и след малка седловина се достига Гоцев връх. Лятната пътека, траверсираща левия скат на вр. Шабран, е лавиноопасна. Участъкът от вр. Койнар до Голям Царев връх на маршрута х. „Славянка” - Парилски проход - Гоцев връх е изключително лавиноопасен.

Връх Голям Персенк (2191 м., Родопи). Изкачването му е лесно и безопасно. Изходен пункт е х. „Перелик”. До нея се достига от м. Превала (на пътя Смолян – с. Стойките) по асфалтов път. От хижата се тръгва на юг по стълбовата маркировка, минава се покрай параклиса „Св. Кирик” и се продължава направо към седловината, източно от върха. Малко след параклиса вдясно се отделя друга стълбова маркировка, която подсича северните

Връх Гоцев

склонове на върха и води до х. „Ледницата”. От седловината се върви още малко на запад до забранителните знаци. Излизането на самия връх е нежелателно, тъй като достъпът е забранен.

Връх Радомир (2029 м., Беласица). Изкачването му е продължително, а в билната част – отчасти опасно. Най-добрият изходен пункт е х. „Конгур” над гр. Петрич. От хижата се тръгва нагоре по лятната маркировка през гората до м. Вършилото. Оттук се върви само нагоре по стръмния северен ръб на вр. Конгур. По стръмните странични скатове на ръба са възможни свличания на снежни маси. От върха в западна посока за няколко минути се слиза до билно седло. Летният път, който минава оттук през северните склонове на билото, е лавиноопасен. Затова от седлото трябва да се изкачи внимателно стръмния тревисто-скален улей, след което да се излезе на основното било на Беласица. От двете страни на острия хребет с козирки са дълбоки пропасти с лавинни полета. Постепенно билото се разширява, заобля и се излиза на вр. Радомир. При връщане трябва да се внимава при слизането по скалистия улей до седлото.

Връх Руй (1706 м., Руй). Изкачването му е сравнително лесно и безопасно. Основният изходен пункт е х. „Руй”. До нея се стига от с. Ломница, а до селото се идва от гр. Трън по асфалтов път покрай известното Трънско ждрело на р. Ерма. При малко сняг е възможно преминаване по лятната пътека от хижата до върха. При повече сняг това е трудно, още повече, че по стръмната част под върха се свличат снежни маси . Затова от хижата трябва да се продължи по горския път към с. Забел. След около половин час се излиза на голяма седловина – поляна. Вдясно има изоставена тухлена постройка. Изкачването става право нагоре по голия купол на върха, без отклонения в друга посока.

Връх Голям Богдан (1604 м., Средна гора). Изкачването му е лесно и безопасно. Изходен пункт е Копривщица, като се следва лятната маркировка до мястото на бившата х. „Богдан”. Оттук излизането до върха е лесно, като изключим трудността, която създава затрупаната със сняг и обрасла с храсти пътека в гората.

Връх Вихрен

След горните подробни указания да припомним и някои често повтаряни съвети, полезни при подготовката за изкачванията: носете функционални, удобни и топли обувки и дрехи, шапка и ръкавици, очила, фенерче (по-добре челник), кибрит (запалка), компас и карта, лека и калорична храна, термос с топъл чай (кафе), няколко таблетки аналгин, 1-2 бинта и анкерпласт, зареден мобилен телефон (евентуално GPS), компактна и лека раница; при необходимост да се вземат още: ледокоп, две щеки, туристически котки, ски с колани.

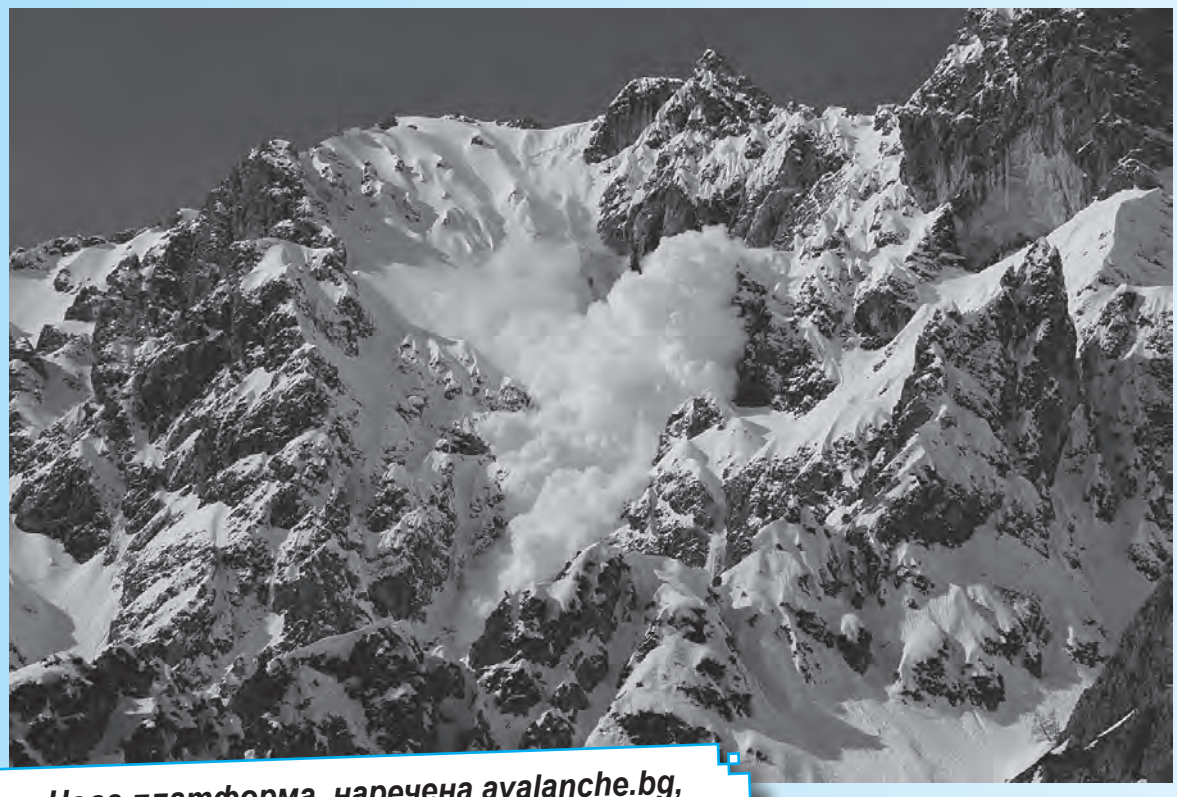

Черни връх

Не спестявайте планинската здравна застраховка!

Използвайте телефоните 112 и 02/963 2000 на Планинската спасителна служба!

инж. Георги КЪРПАЧЕВ

ЛАВИНИ В ЗИМНИТЕ НИ КУРОРТИ

Нова платформа, наречена avalanche.bg, ще ни показва къде има опасност от лавини през идния зимен сезон

Разработена от Българската лавинна асоциация, тя ще дава точна информация за лавините в зимните ни курорти, което ще подпомогне работата на планинските спасителни служби и туристите. Системата ще заработи пилотно от тази година, като основно се предвижда да функционира в района на Банско.

От Министерството на туризма смятат, че платформата е изключително важна за жителите в планинските райони, както и за туристите, тъй като навременните данни, свързани с лавинната обстановка, могат да спасят човешки животи. В момента няма подобна система, която да следи за лавинната прогноза.

„Бих искала Ви уверя, че аз и екипът ми сме насреща да обсъждаме всякакви идеи, предложения и инициативи, които да подпомогнат нашата основна цел – да привличаме все повече посетители в България и да утвърждаваме страната, като целогодишно място за пътувания“, сподели министър Николова.

Тя информира за въведените единни правила за противоепидемични и санитарни мерки в зимните курорти по повод предстоящия сезон 2020/2021 г. с които да се гарантират здравето и безопасността на туристите.

Анелия Никифорова, сп. 360 градуса

Пътуването в планината през зимата никога не е напълно безопасно. Избягването на лавини (на немски: lawine – свлачище) зависи от съвкупност от фактори: избирането на правилния маршрут, климат и човешки фактори. Няколко допълнителни неща могат да намалят риска. Не бива да се следват чужди следи в снега, условията със сигурност се променят след като са направени тези следи. Трябва да се наблюдава пътната обстановка и да се отбелязват места, където има нов натрупан сняг, липса на растителност или повреда. Обикновено не се препоръчват високи звуци в планината или други действия, които могат да задействат лавина.

Между 55% и 65% от жертвите при лавини загиват, а 80% от хората, останали на повърхността, оцеляват. Те загиват предимно от измръзване. За напълно затрупаните от лавина, критични са първите 15 минути. Шансът за оцеляване през това време е 93%. След изтичането на 15-те минути, той спада до 35%.Най-голяма е вероятността за образуване на лавини при склонове от порядъка на 35 до 45 градуса. Това, което може да засили вероятността от лавини са земетресения или силни ветрове. Скоростта на лавините варира от 10 м/с до 70 м/с (в редки случаи до 125 м/с) и зависи от различни фактори, но най-вече от плътността на снега. Размерът на лавината, нейната маса и разрушителен потенциал се оценяват по логаритмична скала, обикновено в 5 категории, с точното определение на категориите, в зависимост от системата на наблюдение или прогнозата.

Естеството на пукнатините на снежната покривка се използва за класифициране на лавините:

• Лавини тип „Снежна дъска“

Лавините тип снежна дъска са отговорни за около 90% от смъртните случаи, свързани с лавини, и се появяват когато има здрав, утъпкан, пресован слой от сняг, известен като снежна дъска. Когато се получи повреда в слабия слой, фрактурата много бързо се разпространява на голяма площ – стотици метри дължина и няколко метра дълбочина, и започва да се движи почти мигновено.

• Лавини от мек сняг

Лавини от мек сняг се срещат при току-що паднал сняг, който е с по-ниска плътност и са най-често на стръмен склон. При пресен сняг, в насипно състояние, освобождаването на лавината обикновено става от една точка и след това постепенно се разширява надолу по склона, като увлича все повече сняг, най-често във формата на сълза. Това е в контраст с лавината тип снежна дъска.

• Лавини от мокър сняг

Лавини от мокър сняг, наричани също изотермични лавини, възникват, когато снежната покривка се насити с вода. Тези лавини обикновено започват и се разпространяват от точка. Когато процентът на водата е много висок, те са известни като потоци киша и могат да се движат по склонове с много малък наклон.

• Прашни лавини

Най-големите и най-мощни лавини, с прахообразен сняг могат да превишат скорост от 300 км/ч, и маса от 10 000 000 тона. Техните „потоци“ могат да пътуват на дълги разстояния по плоски дъна на долини и дори нагоре по хълм за къси разстояния.

СЕДЕМТЕ ЧУДЕСА НА БЕЛОГРАДЧИК

Белоградчик, едно не толкова обикновено градче, има богато историческо минало. Възникнал е на мястото на древно римско селище и крепост, охранявала важен стратегически път. Останките от тях и до днес пазят спомена за драматични и велики събития. Но притегателната му магия се крие в неговите скали, ваяни в продължение на 200 милиона години от гениалния скулптор - природата. През 1841 година френският пътешественик академик Жером Бланки изразява своето възхищение и преклонение пред красотата на природния белоградчишки феномен: "Нито прочутите клисури на Олиул в Прованс, нито дефилето на Пинкарбо в Испания, нито Алпите, нито Пиринеите, нито най-древните планини на Тирол и на Швейцария притежават нещо, което би могло да се сравни с това, което видях в България".

В подножието на този изумителен свят се белее Белоградчик, където всеки може да открие по нещо за себе си. Центрове на културния живот са читалище "Развитие", Младежкият дом, Художествената галерия, градският Исторически музей и Природонаучният музей. За съжаление, заради пандемията от Ковид-19, последните три музея са временно затворени за туристи.

Експозицията на **Природонаучния музей** съдържа 520 експоната, а фондът му разполага с още 2500. На малка площ посетителите могат да се запознаят с най-атрактивната част от богатото биологично разнообразие на Северозападна България. Увлекателните беседи, съобразени с възрастта и интересите на посетителите, представят занимателни и любопитни страни от съществуването на живия свят. Музят разполага и с фототабла, които показват красиви, спиращи дъха гледки от Белоградчишките скали. Тук функционира и стационар към орнитологичната централа на БАН, изучаващ живота и миграцията на птиците.

Градският Исторически музей е уреден във възрожденската къща на фамилията Панови (1810 г.). Пановата къща е един от паметниците-образци на западнобългарската възрожденска архитектура. Запазен е възрожденският й вид, а след реставрирането й през 1970 г. е адаптирана за музейни нужди. Намира се в центъра на града. Експозицията отразява социално-икономическото развитие и постиженията в областта на просветата и културата на населението от района и града през Възраждането. Представените женски накити са доказателство за естетическите виждания на златарите от региона. Показан е домашният бит, народни носии и произведения на домашна техника за тъкане. Внимание привлича и сбирката от икони, където преобладават творби на майстори от Трявна, Дебърско и "Школата на триптиците".

Богат документален и веществен материал проследява подготовката и развоя на най-голямото въстание в България до първата половина на XIX в. - въстанието от 1850 г. с център Белоградчик.

В близост до града се намира **Астрономическата обсерватория**, която притежава един от най-мощните телескопи в България. Съчетанието на красивата природа с близостта до града прави астрономическата обсерватория подходящо място за обучение на студенти по астрономия и за работа на млади астрономи. Ежегодно там се провежда школа по астрономия с международно участие.

Няма да е честно да се пропусне **Художествената галерия** в града. Открита е през 1983 г., а фондът й разполага с над 180 платна, сред които произведения на Владимир Димитров - Майстора, Стоян Венев, Иван Христов, Йоан Левиев, Бахит Бапишев и др.

Околностите на града предлагат прекрасни условия за туризъм през всички сезони. Седемте чудеса на Белоградчик, възпети от не един поет - скалите над този град, са обвеяни в древни легенди и пазят в недрата си историята на света Уникалните **Белоградчишки скали** са една от най-красивите природни забележителности на България. С фантастичните си очертания - фигури на хора, замъци и животни, те ни пренасят в един друг, приказен свят. Издигат се на височина над 100 м. и са разположени на площ от около 90 кв.км. Където и да застанеш, накъдето и да погледнеш - все скали, извисени от дълбините на страховити пропасти, разнообразни и примамливи, в които всеки може да различи според фантазията си нови и различни фигури. Ако се заслушаш, застанал на скалите, ще чуеш как вятъра носи легендата за грешната монахиня, залюбила римския патриций Антонио. След като била анатемосана и прокудена с дете на ръце, манастирите се разрушили, а тя, рожбата й, конникът Антонио и монасите се превърнали във вкаменелости, останали и до днес - Мадоната с детето, Конникът и Монасите, кретащи към техния манастир. Много от образуванията в тази скална приказка са свързани с интересни легенди.

Белоградчишките скали, тези изумителни каменни структури, натрупани преди повече от 230 милиона години червено обагрени пясъчници и конгломерати, са лежали на дъното на огромно море. По-късно започнало нагъването на Стара планина. Освен у туристите този скален феномен не престава да буди интерес у геолози, географи, биолози и еколози. В комплекса се срещат много представители на животинския и растителния свят, които са под защита на закона или са включени в Червената книга на България. В пясъчника и варовика са се образували над 100 пещери, богати на красиви образувания и пропасти с интересна фауна. Най-известната от тях - **Магурата** (с дължина над 2 500 м.) е благоустроена с осветление и обезопасителни съоръжения. Заедно с района около нея е обявена за природна забележителност.

С фантастичните си очертания - фигури на хора, замъци и животни, те ни пренасят в един приказен свят. Където и да застанеш, накъдето и да погледнеш - все скали, извисени от дълбините на страховити пропасти. Тези самородни статуи денем приличат на човешки фигури, а нощем придобиват зловещия облик на каменни тролове.

За контакти: тел.: 093296677 (от 10 до 16 часа всеки ден)

Най-интересният исторически паметник на културата с национално значение в Белоградчик е **крепостта "Калето"** - една от най-запазените в страната.. Тази древна твърдина била изградена сред непристъпни скали, когато българската държава още не е съществувала, а Балканският полуостров бил в пределите на Римската империя. При строежа й римляните използували естествената непристъпност на скалите, като издигнали само две стени от северозапад и югоизток. От другите две страни за преграда и днес служат два огромни скални масива, високи по 80 - 100 м. Предназначението на този римски кастел било да служи за крепост - наблюдателница.

Недалеч от крепостта са открити останки на римски акведукт. В северозападната й част е запазено почти напълно едно подземие, вероятно изградено по-късно от българите.

На по-късен етап от своето съществуване, през XV - XIX в. Белоградчишката крепост запазва средновековния си български облик. По-късно турците извършват някои доукрепителни работи и нови градежи по крепостния зид. Белоградчишката твърдина била използувана от турците от самото й завладяване. Укрепването й било предизвикано от желанието на турците да заздравят позициите си в тази част на империята. През 1850 г. крепостта изиграла негативна роля при разгрома на Белоградчишкото въстание. След разбиването на въстаниците в откритите боеве, белоградчишките първенци били изведени през един от тунелите на калето и обезглавени. Днес близо до мястото на екзекуцията се издига паметник в тяхна чест.

Непосредствено след обявяването й за паметник на културата, крепостта е реставрирана и понастоящем е пригодена за посещение от туристи. Възхищението на знаменития Феликс Каниц просто изчерпва с едно изречение уникалността и красотата на белоградчишкото кале: "Едва ли някога е построявана по-романтична крепост от Белоградчишката". А долу, в подножието на хълма, на който се издига „Калето", се разпростира Белоградчик - едно спокойно градче с около 5000 жители.

Йовка АНДРЕЕВА

ТУРИСТИТЕ ВЕТЕРАНИ ОТ ТД „ПРИСТА“ - РУСЕ ОТНОВО НА ПЪТ

Ние, туристите ветерани от ТД „Приста” – Русе, посетихме Томбул джамия, която е великолепно архитектурно творение и исторически паметник. Джамията е сред най-големите мюсюлмански културни сгради на Балканския полуостров. Построена е между 1740 и 1744 г. с дарение на Шериф Халил паша, който заемал висока административна длъжност в Османската империя. Има данни, че е изградена върху основите на християнска църква. При ремонта и пристрояването ѝ са открити надгробни християнски паметници. И в момента е в ремонт.

Сред най-известните и най-интересни забележителности на Шумен е Историко-архитектурният резерват „Шуменска крепост“. Преди откриването ѝ е била изцяло под земята, а мястото се е използвало като поляна за пикник. От нея се разкрива красива панорамна гледка към Шумен. От пръв поглед крепостта впечатлява с големите си размери, но всъщност е една от малките крепости в България и е от най-добре проучените. Тук са живели траки от племето гети; тя е имала важно стратегическо значение в опазването на столиците Плиска и Велики Преслав. По време на Второто българско царство крепостта се превръща в средновековен град, но е непоправимо опустошена по времето на кръстоносния поход на Владислав Варненчик.

Посетихме и мемориалния комплекс „Създатели на българската държава“. Монументът паметник „1300 години България“ е изграден по случай честванията на 1300-годишнината от създаването на българската държава и е дело на безвъзмездния труд на шуменци. Тук се намира най-голямата в Европа мозайка-триптих на открито. 21 скулптури символизират създаването, развитието и възхода на българската държава. Скулптурите на Тервел, Крум и Омуртаг се извисяват на 18 метра височина. Под тях е записана мъдростта на хан Омуртаг: „Човек, дори и добре да живее, умира и друг се ражда и нека роденият по-късно, като види тези писмена, си спомни за този, който ги е направил... името му бе Ювиги хан Омуртаг.“ На върха на мемориала е поставен гранитен лъв, тежащ 1000 тона.

Видяхме и Мадарският конник - единственият скален релеф в Европа. И до днес има разногласия какво изобразява и кого олицетворява конникът. В подножието на скалите има три скални пещери.

Стигнахме и до дървото секвоя, засадено от цар Борис III през 1937 г. Стволът му е с обиколка 4,5 м и е високо около 40 м. Вечнозеленото иглолистно дърво живее около 5000 години.

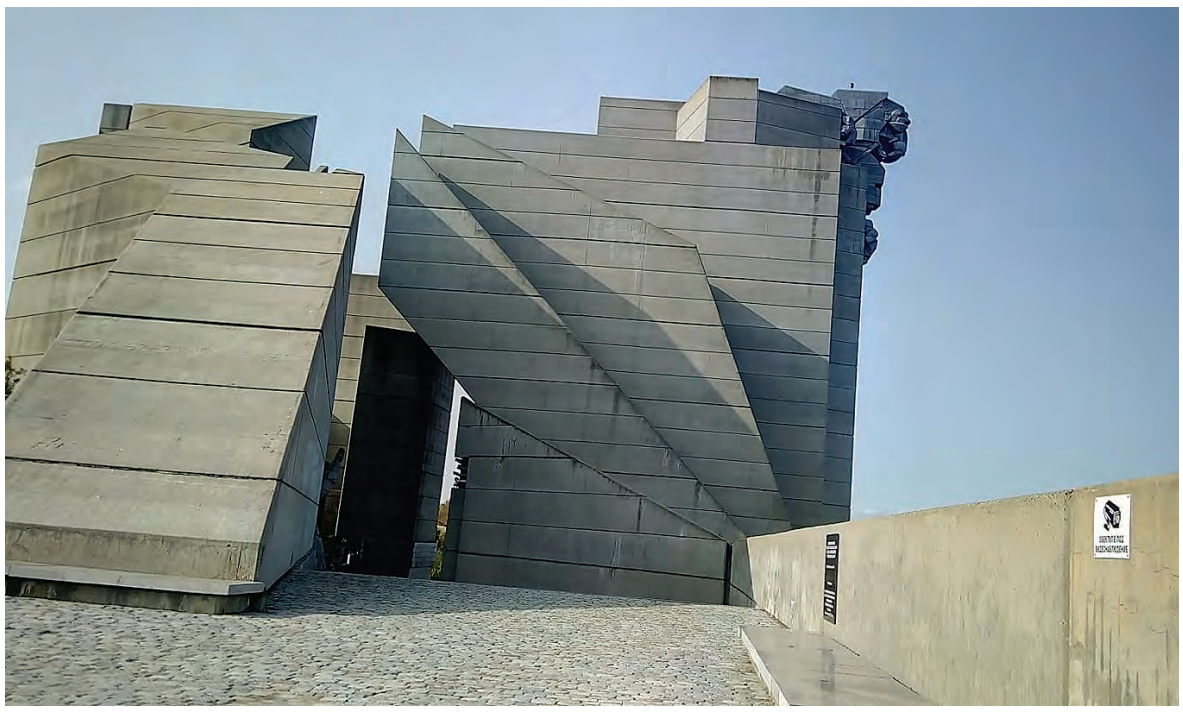
Не отминахме и архитектурното чудо на Велики Преслав - Златната или Кръглата църква. До този момент няма открита друга такава по българските земи или в съседните държави. Построена от цар Симеон, тя символизира обособяването на българската култура от византийското влияние, проникнало в страната след покръстването.

В Националния историко-археологически резерват Велики Преслав се запознахме с останките на многобройните църкви, манастири, работилници, ателиета и дворци, с шедьоврите на древните майстори – рисувана керамика, накити, оръжия. Всички значими паметници от времето на средновековния Преслав, сред които накитите от Преславското златно съкровище, керамичният иконостас от дворцовия манастир, копие на монументалната икона на св. Теодор, както и уникална колекция от оловни печати.

Вечерта премина в другарска среща с нашите гости - туристите ветерани от гр. Попово.

Така, поради пандемията и забраните, вероятно ще приключи туристическия сезон за нас - туристите-ветерани от Русе.

Пепа Палежева

ПО СЛЕДИТЕ НА ЕДНА МЕЧТА

Влахините езера за пръв път видях през студентските си години. По време на празниците около 7 ноември, от секцията на СТД „Академик” при Химико-технологическия институт (ХТИ) в София, се правеха многодневни лъчеви походи из Пирин. Крайната им цел беше да се проведе в х. „Вихрен” годишното събрание на секцията. При подходящи атмосферни условия, тогава изкачвахме пиринския първенец.

Ето, в такъв случай, при слизането от върха, погледите ни в западна посока привличаха блестящите на ниското есенно слънце Влахини езера. Тях неволно сравнявахме с Бъндеришките езера, край които бяхме преминали предишния ден. И разликата намирахме в отблясъците на слънцето по повърхността им. Каква измама! Та Влахините езера се намираха далеч под нас, в ниското.

Оттогава в мен се зароди желанието да ги видя отблизо, да достигна до тях непосредствено. Но това не се случи нито веднъж при многобройните ми кръстосвания по пиринските пътеки, макар някои от тях да ги доближаваха, водейки към близките върхове Синаница и Георгийца. Или отново до Вихрен, откъдето пак да ги видя, отдалеч.

Тъй навърших и надхвърлих 80 години живот. Повече не трябваше да отлагам посещението на блазнещите ме езера. Само че вече се беше появила необходимостта от туристическа организация, която да ми осигури група с водач. Както преди сам правех с моите младежи от Скаутския туристически клуб. За съжаление, оттеглянето ми от активна туристическа дейност доведе до „угасване” на този клуб – нужни му бяха млади хора, а не ветерани туристи, като мен самия. Такива туристи-пенсионери няколко години водих из Рила и Пирин, но само по познатите ни маршрути. За Влахините езера не ставаха, пък и време не намерихме.

После се появиха здравословни причини за затихване на туристическата ми дейност, а с това и нуждата ми от водач и придружаваща група за отиване в планината, стана наложителна. От Клуба на туристите ветерани в Габрово не можех да се надявам за помощ – тази година не успях да организирам група, дори за едно отиване до х. „Мазалат”. Не само поради пандемията. Пък за високата планина ми бяха нужни поне няколко по-опитни пешеходци.

Най-добрият ми приятел измежду някогашните студенти от габровското дружество „Академик”, с когото направихме неповторимия пешеходен поход до град Кишинев, сега го налегнаха сериозни болести – крака, хемоглобин, бъбреци, диабет, панкреас. Дори не можеше да мисли за планината, която обичаше безкрайно.

С друг млад приятел, който беше се квалифицирал до планински водач с международни права и имаше туроператорска фирма, имахме уговорката за отиване до моите мечтани езера. Но той пък замина за чужбина и не се върна до края на летния сезон. Така и тази година очите ми не можаха да видят Влахините езера отблизо. Какво ми остана накрая? Ако се свържа с ТД „Синаница” в Кресна, може би от там ще ми помогнат да осъществя мечтата си. Догодина!

Д-р инж. Христо Мандев – м.с., пл. водач
Тел. 0877 753 117; e-mail: hijar36@gmail.com.

ИНТЕРВЮ

ПЕТЪР ХРИСТОВ: „СВОБОДАТА САНЧО Е...

Да тръгнеш на две гуми из големия свят и дори здравната пандемия да не може да те спре, си е пилешка супа за душата. Петър Христов го може! Джедая на велопътешествията не спира да ни изненадва със забележителните си странствания на две гуми. Приключенец по света и пивовар в Шотландия, Пешо, както е познат на всички на Европа от край до край, ни "сготви" едно гурме от главозамайващи разкази, топ вело локации и практични съвети, в случай, че сме решили да си го направим густо с колелото.

Кои са тайните съставки на това да караш във Фарьорските острови, да безстрашваш из Истанбул или просто да си "замезиш" с местни шотландски локации, Пешо ни вкара в кухнята на велоразмазвацията.

Кой е Петър Христов? Разкажи ни малко повече за себе си.

Казвам се Петър, но приятелите ми ме наричат просто „Пешо". На тридесет и четири години съм и към момента живея в Шотландия. От понеделник до петък работя в най-голямата пивоварна в страната, а през уикендите прекарвам свободното си време в планините или на път. Занимавам се основно с планинско колоездене и бягане по пресечен терен, но в последните години започнах все повече и повече да се зарибявам по байкпакинга и каранего на дълги разстояния, като се опитвам да популяризирам спорта в България.

Как се роди страстта ти да обикаляш по света с велосипед?

Трудно е да се каже кога и как точно байкпакингът навлезе в живота ми. Поглеждайки назад към изминалите няколко години, като че ли нещата следват своята логична прогресия. Въпреки че си оставам маунтин байкър по душа в даден момент усетих, че имам нунда от нещо ново и така лека-полека започнах да търся начини да добавя малко приключенски нотки към каранията си.

Преместването ми в Шотландия определно ускори процеса и промени представите ми за това колко далече можеш да стигнеш на две гуми… Велоспортовете са на много високо ниво тук. Не случайно световният рекорд за обиколка на земното кълбо с велосипед, както при мъжете, така и при жените се държи от шотландци. В допълнение на това вярвам, че ние българите сме замесени от "правилната мая" и сме изключително подходящи за подобни спортове като нация.

Какво е необходимо да знаем преди да тръгнем на дълго пътешествие на две гуми?

Основното нещо, което трябва да имаме предвид, е мястото, към което сме се насочили. Да разучим добре местните закони, култура, обичаи и особености.

Има огромна разлика между това да се отправиш на двуседмична обиколка из културната, подредена Европа и десет дневно пътешествие по черните пътища на диво Мароко. В зависимост от терена, климата и достъпа до удобства и стоки от първа необходимост, трябва да подберем маршрута си така, че да отговаря на нашите възможности, цели и интереси.

Какви са плюсовете и минусите на подобен тип пътувания?

Един от основните плюсове на байкпаинга е че всичко тук се случва на бавни обороти, за разлика от пътуването с автомобил или друго моторно превозно средство. Това от своя страна ти дава възможност да погледнеш на света от една различна, по-философска гледна точка, да се слееш с мястото, на което се намираш и да го усетиш по коренно различен начин. Имаш време да обърнеш внимание на дребни детайли в пейзажа около теб и да се насладиш на момента. При туринга всеки един километър, който оставяш зад гърба си е изстрадан, изживян и заслужен.

Същевременно един от основните минуси на пътуването с велосипед е фактът, че си далеч по-уязвим и изложен на капризите на времето. За сметка на това обаче хората, които срещаш по пътя, са далеч по-отзивчиви и готови да ти помогнат кой с каквото може. Та гореспоменатата уязвимост има и своите плюсове…

Другото нещо е свободата. Докато вечеряш на някой паркинг хората те подминават. Никой не знае кой си, какъв си и откъде идваш. Дали си барман, художник, работник или мениджър в голяма фирма – в този момент няма значение, както за тях, така и за теб. И това ти дава страшна свобода…

Каква подготовка и екипировка ни е необходима?

Подготовката и подборът на екипировка варират значително в зависимост от терена и типа на пътешествие, което сме си избрали. Преди да тръгнем е важно да решим дали ще наблягаме на скорост и изминато разстояние, или ще търсим удобството на по-бавното придвижване. Също така е важно да решим дали ще спим на открито или по хостели и къщи за гости. Не на последно място от изключително важно значение са климатът и преобладаващите температури.

Основните правила, които винаги спазвам, са следните:

1. Колкото по-просто, толкова по-добре (колкото по-малко части по-колелото си имаш, толкова по-малко неща могат да се счупят).

2. Обемът е по-важен от теглото. Основният фокус в байкпакинга пада върху обема, който заема всяка една част от екипировката. Чак след това идва факторът тегло. Едно обикновнно шалте от пяна, например, е изключително леко, но заема много място и нарушава аеродинамиката на колелото.

3. Гледай да ти е удобно. Когато изминаваш по 250 км на ден и прекарваш по 12 часа на седалката е важно да елиминираш всички излишни натоварвания, които с времето се натрупват и казват своята дума. Изборът на малко по-широки гуми или удобно кормило ще ти позволяват да прекараш повече време на колелото и да изминеш по-голямо разстояние в сравнение с каранего на типична шосейка.

4. Винаги носи със себе си олекотена пухенка, дък тейп и чифт гумени ръкавици. Гумените ръкавици присъстват в задължителната ми екипировка от много години. Освен че мо-

НА ДВЕ ГУМИ“

гат да бъдат ползвани по предназначение, гумените ръкавици вършат отлична работа при задържането на топлината, която се излъчва от тялото ни особено по време на дъжд и вятър.

5. Избери дисаги вместо раница. Макар удобна и практична, дори и най-добре подбраната раница ще окаже своето въздействие върху тялото ти след 10 часа път. Най-добре е допълнителното тегло да бъде свалено от плещите ти и да бъде разпределено в дисаги на колелото. В допълнение на това, ако пътуваш в по-топли страни, можеш да събираш тен докато караш.

6. Използвай навигация. Често едно изгубване и грешен завой могат да ти костват изключително много време и усилия за да се върнеш на правия път, особено когато си мислиш, че знаеш правилния път…

Ти си първият и единственият българин към момента, който е обиколил Фарьорските острови на велосипед. Какво те накара да предприемеш такава соло експедиция?

В интерес на истината наскоро се оказа, че година преди мен няколко момчета от България са обикаляли част от островите с колелета, но да кажем, доколкото ми е известно до сега, никой друг сънародник не го е правил във формата, в който се впуснах аз.

Като цяло обичам северните страни и пейзажи, а Фарьорските острови бяха в списъка от места, които искам да посетя от много време. В крайна сметка реших да ги посетя, а едва ли има по-добър начин да преживееш едно място от това да го обиколиш с колело…

Как се оцелява в подобни климатични условия на колело?

Фарьорските острови определено не са най-гостоприемното място за каране на колело. Основният фактор, който играе изключително важна роля там, са силните, северни ветрове и крайно непредвидимото време. Добрата екипировка и предишният ми опит в подобни условия изиграха своята роля и ми помогнаха да запазя самообладание в най-тежките моменти.

Последният ти проект от Дъннет Хед до Истанбул започна в противоепидемична обстановка. Как се отрази това на плановете ти?

Мисля, че няма да сгреша ако кажа, че 2020-та се очертава да остане в историята като една доста интересна година. Годината, в която целият свят спря… Истината е, че във всеки един момент допусках възможността, че може да се наложи да прекратя пътуването си, но въпреки това реших да тръгна с идеята да стигна, докъдето мога.

За мое огромно щастие успях да уцеля един времеви прозорец, в който пандемията беше в своеобразен застой. Това ми даде възможност да прекося всички граници по пътя си необезпокоявано. Важна роля за успеха ми изигра и фактът, че пътувах от запад на изток, като се наложи да си направя само един PCR тест на влизане в Сърбия. Разбира се, по време на цялото ми пътуване спазвах всички мерки за социална дистация и лична хигиена. Последното нещо, което искаш, когато си на път с колело, е да легнеш болен в чужда страна.

За съжаление, строгите карантини на влизане обратно във Великобритания осуетиха плана ми да стигна до Истанбул. Наложи се да прекратя пътешествието си два дни преди крайната цел, оставайки зад гърба си малко над 4000 км. Въпреки това мисля, че избрах най-доброто решение към онзи момент.

Пътуваш основно сам, какви са плюсовете и минусите на соло пътешествията?

Аз съм от типа хора, които ценят изключително много свободното си време. Както моето, така и на хората около мен. Вярвам, че всеки от нас трябва да си откраднва малко време за да остава сам насаме със себе си, а какъв по-добър начин да направиш това от карането на колело…?

Като основен плюс на солови-те пътешествия мога да изтъкна факта, че сам определяш темпото, с което се движиш и сам избираш местата, които искаш да посетиш. В допълнение на това си далеч по-отворен към света и хората, които срещаш по пътя си.

Един от минусите е, че все пак през по-голямата част от времето си сам и трябва да разчиташ единствено на себе си и на собствените си умения и способности, ако нещо се объркa. В допълнение на това неизбежното чувството на самота рано или късно застига всеки соло пътешественик. Няма какво да се лъжем – ние хората сме социални животни и имаме нужда от контакти и споделени емоции. Често, когато се изправиш пред някоя спираща дъха гледка, ти се иска да има с кого да и се насладиш, но после се сещаш през какви трудности си минал, за да стигнеш до там и си казваш: „май по-добре, че съм сам…“.

Истината е, че не бих прекарал никого на когото държа през повечето ситуации, в които сам съм се забъркквал през годините.

Кой е бил най-трудният момент от пътешествията ти досега? Как успя да го преодолееш?

Честно казано през последните няколко години минах през редица тежки ситуации, така, че ще ми е трудно да се спра на само една.

Миналата година например, тръгнах да катеря Тейде с бурканче фъстъчено масло в раницата и няколко глътки вода. Горе ме удари височинна болест, което определено не влизаше в плановете ми…

По-късно през годината, бурният фарьорски вятър отвя раницата с голяма част от екипировката ми в една пропаст и ме принуди да се оправям както мога през останалите шест дни от пътешествието ми.

Тази година се озовах съвсем сам на премката на един планински проход в Австрия. В продължение на няколко часа се спусках в непрогледна мъгла и проливен дъжд. В един момент задните ми светлини спряха да работят. За щастие имах радар, който ме предупреждаваше за идващи в гръб автомобили, като ми даваше възможност да отбия от пътя, преди да ме застигнат. Пристигнах в Инсбрук към един часа сутринта, вир вода с посинели ръце и крака.

И все пак, колкото и клишираното да звучи си мисля, че подобни моменти ни правят по-силни и ни помагат да бъдем по-добри и уверени в това, което правим.

Каква е следващата ти цел?

Трудно е да се каже. Всичко зависи от развитието на епидемиологичната обстановка през идните месеци. Страшно много ми се иска да се прибера до България, но реално не виждам кога ще имам възможност за подобно нещо. В момента се стягам усилено за зимата. Надявам се да имам възможност да погоня северното сияние през идните месеци.

Живот и здраве, идното лято ще отскоча до Исландия с колелото.

Кои локации са ти направили най-голямо впечатление и защо?

Както казват хората „Светът е голям и спиращи дъха гледки дебнат отвсякъде…“ Едни от най-любимите ми места си остават Фарьорските острови, Исландия, Северна Шотландия и Доломитите. Обичам зелените, драматични пейзажи на севера, а Исландия си остава едно от най-причудливите и диви места, които някога съм виждал. Ако не беше толкова отдалечена от всичко останало, навярно вече щях да съм се преместил да живея там…

Определено искам да покарам колело в централна Азия – Узбекистан, Киргистан и Таджикистан. Монголия с необятните си пейзажи е също в списъка ми. Времето ще покаже.

Интервю на Анелия Никифорова, сп. 360 градуса

ехоКонкурс

„Моята първа хижа“ „АМБАРИЦА“

До 1990 г., след откриване на новата учебна година, заминавахме на есенни бригади. През 1961-62 г. и ние, третокурсниците от Висшия финансово-стопански институт “Димитър Ценов” – Свищов, се трудихме в Троянско. Защо там? Зам.-ректорът проф. Христо Маринов, родом от с. Ушинци, Разградско, шеговито и с неговия сериозно-ироничен тон, обясни:

- Как защо бе, колеги? От къде е ректорът на нашата Алма матер проф. д-р Минко Русинов и другите наши доценти, преподаватели и асистенти – от този край! Чуете ли Минко, знайте, това е човек от Троянско. Там всеки пети мъж е Минко! И е естествено да казвате, че Троян е центърът на света...

На другия ден, безкомпромисно точният и неподкупен шофьор на институтския автобус бай Стоян Сапунджиев, също от Троянско – с. Врабево, ни превози до махалата Драшкова поляна на тогавашното Обединено трудово-кооперативно земеделско стопанство в с. Зла река (днес квартал на гр. Априлци). Пристигнахме, а хората ни казваха, че сме най-щастливите бригадири – ще берем богатата реколта от сини сливи. Двама от нас, с кон и каруца ще товарят и возят дървените щайги с плодовете до казана за варене на прочутата троянска ракия.

За месец и половина ни настаниха по къщите. Седем студенти ни прие Петър, главеният агроном на стопанството. В края на деня, без да ни казват, помагахме на майка му, буля Пена, за плевенето и поливането на червените домати, пипера, зелето и другите зеленчуци в двора им. През нощта правехме серенади на колежките. После пийнали, пригласяхме на тукашния пожарникар - веселяк, който свиреше на акордеон и пееше с дрезгавия си глас “Заапа ме, мамо, черно куче...”

В края на бригадирството ръководството на стопанството ни награди с екскурзия до хижа „Амбарица”. Подготовката бе трескава. От магазина на кооперацията – „Селкооп”-а купих буца сирене, самун хляб и литър ракия. На излизане от двора, на портичката бе буля Пена:

– Ангеле, това, дето си купил, е малко – казва ми тя. – Горе, в Балкана, много се яде. Я слез в мазата!

- А-аа, бульо Пено, в чужда къща не влизам! – отвърнах й.

Тя, преди да тръгне за нивичката, остави мотиката си с багажа до оградната мрежа и настоя:

- Тръгвай с мене! Слизай по стъпалата! Отвори вратата на мазата! В средата й виждаш ли дирека? До него е качето с два големи пласта сланина. Вземай ги!

Успокоена, че заръчаното от нея е изпълнено, хазайката ни добронамерено приказваше като че ли на себе си:

- Вече храната ви е достатъчна. Няма да умрете от глад. Весело прекарване!

С камион „Молотовка” стигнахме до Горското стопанство в с. Черни Осъм. Отправихме се пешком нагоре по пътеката за хижата. На места спирахме, наслаждавайки се на планинската красота. Гората през есента е с най-много цветове, според французите листата й имали повече от 280 различни багри. Не можахме да ги преброим, но насладата бе изживяна. Зададе се и големият, наскоро завършен, до старата хижа, нов планински дом. Приветливо ни посрещна семейство на средна възраст – хижарите.

Ама очите ти да видят – чистота и ред! В столовата масите бяха подредени във формата на буквата „Г”. На по-късата й страна бе семейство с 5-6-годишно момиченце. Седнах срещу около 35-годишен мъж с кестенява коса и лице с красиво оформена брада. Тогава малко хора ходеха с бради – най вече художници, артисти, представители на други изкуства и на науката. Поздравихме се, разговаряхме в непринуденото запознанство. Хижарката, с акуратноста на студентките, ни приготви превъзходно вкусна вечеря. Апетитът ни бе заситен и от мекета и пухкава сланина с балкански подправки, допълнен от огнената ракия. Веселото настроение ескалира в песни.

По онова време, етап след войната, градската песен отново бе навлязла в бита на българина и бе заела предопределеното й място. Още при първите мелодии мъжът тихо ни запригласа. На песента „Гърди си с рози накичи” красивият му бас-баритонов глас придаде оперетен вид на общата радост. А на финалните акорди, мощният му тембър предизвика бурните ни поздравления с викове “Браво! Браво!” и продължителни ръкопляскания. Подскочих, разперих ръце нагоре и към него и възторжено изрекох:

- Вие сте истински оперен певец!

Той сведе поглед, а жена му, поглеждайки ме, поясни:

- Да! Съпругът ми е солист в хор “Гусла”! Преди дни се завърна от дълго, тримесечно трудно турне във Франция, Белгия и Холандия. Тук сме на почивка.

На другия ден изкачихме връх „Левски” (до 29.VI.1942 г. бе “Амбарица”, а до 27.IV.1945 г. – „Васил Левски”). Тогава нямахме обувки за туризъм, ходехме с всекидневните с подметки от гьон. По обгорялата от слънцето трева към върха падахме на ръце, ставахме и със смях продължавахме нагоре. На слизане – с пързаляне по дупе.

...Обядвахме, благодарихме за гостоприемството, раздялата с новите познайници завърши с очакване на чудесни срещи. Спуснахме се към с. Черни Осъм. Заслепени от красотата на хребетите, осветени от следобедното слънце, запяхме:

”Бе октомври късна есен мила,

службата ни двама раздели...”

Беше време, когато юношите отиват в казармата, за да се върнат мъже и войници на България, а аз станах и турист!

През 1968 г. в. „Ехо” проведе анкета с въпроса „В коя хижа Ви посрещнаха най-добре?” Хиляда туристи посочиха 127 хижи, а като най-добри стопани отличиха домакините на хижите „Кумата” на Витоша, „Амбарица” в Троянския балкан и „Македония” в Рила.

Художник: Деян Дачевски

И все пак, думата ми е за хижа “Амбарица”. От нея започнах своите пътешествия.

Ангел Павлов,

зам.-председател на ОС на БТС – Разград (1977-1988 г.) и на КТВ “Иван Вазов” – София (2015-16 и от 2019 г.)

ЗАМЪКЪТ НА ПРИКАЗКИТЕ НОЙШВАНЩАЙН

Германия е една от европейските държави, която има много запазени средновековни замъци, особено в областта Бавария, известна като старо силно германско княжество. Те представляват особен интерес за посещение.

На път сме към **стария замък Нойшванщайн**, посещаван годишно от 1,2 млн. туристи. След Мюнхен пътуваме в югозападна посока в предалпийските възвишения. Романтичният път покрай непрекъснатите планински възвишения отляво наподобява дългата Старопланинска верига при пътуване през Розовата долина в източна посока. Вдясно от пътя в езерото Банвалдзее пробягват отраженията на ярките контури на иглолистната гора, а горе по върховете светват малки хижички, осеяни на различни височини. Следващите два дни минаваме през град Инсбрук (Австрия) и Оберамергау, известен с манастира-музей с изработени фигури за Христовите страдания.

Най-важното преживяване бе посещението на замъка Нойшванщайн. От главния паркинг в низината, намиращ се на 2,5 км, специални рейсове извозват туристите срещу заплащане. Любителите на красотата могат да се придвижат и с файтони, теглени от по два чифта коне. Последните няколкостотин метра се вървят пеша покрай моста Мариенбрюке, който първоначално е бил дървен, а понастоящем – с желязна конструкция на височина 92 м., висящ над 45-метровия водопад. От моста се открива прекрасен изглед към замъка и алпийските възвишения. Всяка туристическа група, чака реда си пред главния вход и след електронно повикване, придружена от гид, влиза в него.

Нойшванщайн е изграден по желание на крал Лудвиг II в периода от 1869 г. до 1886 г. Притежава много остри кули и зъбери. Построен е в романски стил, с пететажно главно здание по образец на крепостта Вартбург край Айзенах. Със своите многобройни сценични реминисценции на духовния свят на Рихард Вагнер, днес той се е превърнал в олицетворение на Вагнеровата оперна музика. В него оживяват образи, герои и легенди от немското средновековие.

Екскурзоводът въвежда групата ни през „Мраморния портал". Сценки от изковаването на меча на легендарния герой Зигфрид по Вагнеровата тетралогия „ Пръстенът на нибелунга" красят стените на входа, водещ до тронната зала. Залата с „Мраморния трон" е била проектирана като зала на свещеното съкровище на Вагнеровия „Парсифал" по текст на Волфганг фон Ешенбах в разкошен византийски стил. В средата се спуска ценен полилей във формата на византийска корона от позлатен месинг. Подът-мозайка показва изображения на животни и растения. Залата след стълбището завършва с полукръгъл позлатен свод с изобразени 12-те апостоли. Под сияещия в синьо небосклон на купола стои Господ, заедно с Мария и Йоан, а под тях са изобразени кралете, обявени за светци. Преминаваме през старинен балкон, намиращ се в западната част на престолната зала. Оттук се открива прекрасен изглед към баварските планини, езера и гористи възвишения около близко намиращия се замък Хоеншвангау – резиденция на владетелите Швангау. Погледът достига до тъмносиньото езеро Алпзее и величествената верига на планините Фюсенер и Танхаймер. Водачът ни отвежда в кралската трапезария, облицована с дъбово дърво. По стените се виждат картини на Пилоти и Айгнер, изобразяващи народни певци, а също и сценки от Вартбург от времето на прочутите надпявания през 1207 г. На масата се намира поставка от позлатен бронз, висока 1 м., изобразяваща фигурата „Зигфрид в борба с дракон" – подарък на краля от мюнхенски художници. Преминаваме към спалното помещение.

Нощните покои на краля са изключително богати на резбарство и украшения. За разлика от преобладаващия в замъка романски стил, тук цари духа на новата готика. В помещението са изобразени картини от музикалната Вагнерова драматизация „Тристан и Изолда", дълбоко впечатлила младия монарх. Над масата с вода за миене са изобразени двамата герои в градината на замъка Корнвал, а от дясната страна на леглото – тяхната раздяла. От балконския прозорец на спалнята се открива впечатляващ изглед към Полатското дефиле и неговия 45-метров висок водопад. До спалнята на краля следва малко помещение – параклис за молитва, посветен на Св. Лудвиг (френския крал Лудвиг IX) с богат на резба крилат олтар и стъклопис на страничната стена, изобразяваща последното причастие на светията. Влизаме в облекалнята на краля, обградена със скромна дървена ламперия. Рисунките по стените напомнят за живота и творчеството на поетите Валтер фон дер Фогелвайде и Ханс Захс. Преминаваме към всекидневната, богато обзаведена с намиращ се отпред еркер, т. нар. лебедов ъгъл. Крал Лудвиг II го посвещава на знаменития образ на рицаря с лебеда от „Лоенгрин". Мотиви с лебеди се виждат и в резбата, в лампериите, а също така и върху златната бродерия по копринените завеси и калъфки. Следва работната стая, обзаведена в романски стил, където се намират много нотки от историята и мита за Вартбург. Картините изобразяват легендата за Танхойзер и прочутите надпявания във Вартбург. Преминаваме в една пещера, дълга 4-5 метра (илюзионна сценировка на Хьорзелберг), направена по изкуствен начин, цветно осветена и с малък водопад. Излизаме в остъклена зимна градина, откъдето се открива вълшебен изглед към равнината. Навлизаме в най-интересната част от замъка – певческата зала. Тя обхваща цялата източна част от 4-тия етаж и представлява обединение на официалната и певческата зали в Тюрингския Вартбург. Картините в пищната зала, създадени от художниците фон Спиес и Пилоти, изобразяват сцени от средновековните легенди за рицарите на Граал в „Парсифал", намерили вълнуващо отражение във фестивалните Вагнерови тържества в гр. Байроит, които продължават и до днес.

Останалите фантастични замъци – Хоеншвангау, където Лудвиг II е прекарал детските и юношеските си години, замъкът-парк Линдерхоф – любимо място на краля, и замъкът Херенхимзее, разположен на остров в езерото Химзее, не отстъпват с нищо по архитектурен стил, разкош и блясък на гореописания замък Нойшванщайн.

Илия ПАРАКУЦОВ

Баварският крал Лудвиг II (1854 – 1886 г.) е син на крал Максимилиан II. Бил 18-годишен, когато се качил на престола през 1864 г. Своеобразният му начин на живот и страстното му влечение към строителната дейност са способствали да влезе в историята като „крал на приказките".

Въодушевен от идеалите за абсолютно кралство и разочарован от правителствените гешефти, той постепенно се отдръпва от неприятния му град Мюнхен, от светското ежедневие, и навлиза, по негов цитат, „в божествения залез на величествения хълм на самотата". Тук разкрива своите представи за изкуствен рай и го пълни със собствените си идеали. Той става архитект и творец на своите фантастични замъци: Нойшванщайн, Линдерхоф, Херенхимзее... Без да спира, търси съвършената илюзия чак до трагичната си смърт. Построените от него замъци въодушевяват посетителите и до днес.

TAKHINI HOT SPRINGS: КОНКУРС ЗА НАЙ-ДОБРА ЗАМРЪЗНАЛА ПРИЧЕСКА?!

Канадците определено имат чувство за хумор, стане ли въпрос за забавления. Областта Тахини за поредна година се превърна в гореща точка на зимните предизвикателства, организирайки забележителния конкурс за най-култова… замръзнала прическа – Takhini Hot Springs! И не, не е шега!

Конкурсът Takhini Hot Springs е ежегоден зимен конкурс, провеждащ се в Тахини – горещи извори в Юкон, Канада. Изворите са в експлоатация повече от 100 години, а водата в тях достига до 47°C. Водата е богата на минерали и има лечебни свойства, което е и причината областта Юкон да е една от най-посещаваните в Канада.

Takhini Hot Springs е необичаен конкурс, провеждащ се при температура на въздуха под -20 °C. Кандидатите могат да участват от началото на декември до началото на март месец като условие за участие е да потопят косата си в един от горещите извори, след което, изкарвайки я на повърхността, да я заснемат и изпратят на организаторите в онлайн платформа.

Победителите се определят в четири категории: за най-добра мъжка прическа, за най-добра женска прическа, най-добра прическа в група и за най-креативна ледена прическа на организаторите и спонсорите на формата – Тим Хортънс и Nongshim Noodles Choice – корейска компания за инстантни спагети (нудли), известна в цял свят.

Наградният фонд е повече от примамлив – $ 2000 за победителите във всяка категория и едногодишен вход за съоръженията в Тахини, а всеки участник в конкурса получава пет опаковки инстантни спагети.

Анелия Никифорова,
сп. 360 градуса

Мисли, афоризми и вицове за
ТУРИЗМА И ТУРИСТИТЕ

Планинското притегляне е обратно на земното - не надолу, а нагоре!

Върви с краката си, ходи с главата си!

Всички туристи носят радост. Едни с пристигането си, други с отиването си!

Голямата раница и малко багаж побира!

Приготви полезното, вземи необходимото!

За екипировката - по-добре нещо излишно, отколкото нещо недостатъчно. Следствие: винаги съществува опасност от вземане на нещо излишно!

Има два вида хора - такива, които обожават планината и такива, които нямат никакъв вкус!

Почивките се правят с лице към изминатия път!

Туризмът е над дребните неща. Дори когато дребните неща са непреодолимо много!

Всеки пешеходен турист е преболедувал /или рано, или късно ще преболедува/ дъждовен пешимазохизъм!

Всеки турист е човек. Но не всеки човек е турист. Следователно туризмът е по-висше благо!

В планината няма лошо време, има неподходящо облекло!

Скалното катерене е най-трудният, най-бавният и най-опасният начин да стигнеш там, където нямаш никаква работа.

x x x

Турист пита местен жител:
Извинете, дали може да ми кажете как най-бързо да се кача на тази планина?
Погледнал замислено човечецът туриста, погледнал планината, па рекъл:
Ако искате мога да отвържа кучето...

x x x

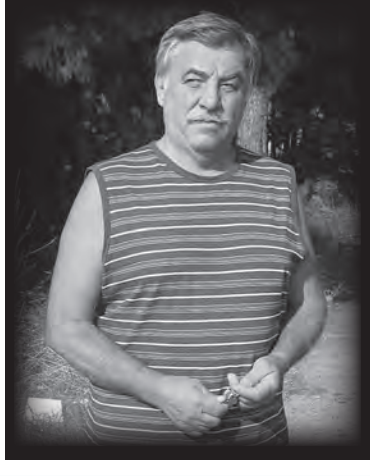
Екскурзовод към групата туристи в автобуса:
И да знаете, който закъснее за автобуса 1 минута, ще пее песен. Който закъснее 2 минути, ще танцува. А който закъснее 5 минути, ще пее и ще танцува след заминаващия автобус!

x x x

Екскурзоводка води група туристи из пещера:
Това са рисунки на пещерни хора. Ето ловци гонят елен. Жени палят огън.
Един турист се обажда:
Тук пък елен говори по телефон.
Екскурзоводката изпада в паника:
Ама, моля ви се, дръжте си за ръка децата! Рисунките постоянно се увеличават!

IN MEMORIAM

Отиде си един добър Човек, прекрасен приятел с голямо сърце, председател на туристите ветерани от Туристическо дружество „Приста“-Русе -

ИВАН МАРКОВ ИВАНОВ

Светла му памет!

Ехо

търси рекламни консултанти при следните условия:
1/ заплата плюс процент от обема на договорите
2/ висок процент от обема на договорите

откри
ДАРИТЕЛСКА КАМПАНИЯ
за набиране на финансови средства за ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИКА чрез банкова сметка: BG71 STSA 9300 0012 4857 19 в банка ДСК, Румен Драганов - изпълнителен секретар на БТС

Ехо ОБЯВЯВА КОНКУРС ЗА НАЙ-ОРИГИНАЛНА СНИМКА НА ТЕМА:

„ДЕ Е БЪЛГАРИЯ!“

Първите три най-добри снимки ще бъдат наградени и публикувани на страниците на вестник “Ехо“!

ПЪРВАТА ПОЛУЧЕНА СНИМКА В КОНКУРСА Е НА НАДЯ ПЕТЕВА:

ВРЪХ В ПИРИН | ВРЪХ В СТАРА ПЛАНИНА | СЕЛО В СМОЛЯНСКО | НАШ БАЛКАНСКИ ГРАД | СЪДЕБНА ПРЕТЕНЦИЯ | НАША РЕКА | ПЕСЕН НА ЛИЛИ ИВАНОВА | ЛЕТИЩЕ В ТОКИО | ВИНАРСКИ СЪД | ЧЕЛЮСТ | ГЛАВА НА КАТОЛИЧЕСКАТА ЦЪРКВА | РАСТЕНИЕ ОТ РОДА НА ЛАПАДА

КУРОРТНА МЕСТНОСТ В РИЛА | РУСКИ АВТОМАТИ | ГЕРОИНЯ НА ФИЦДЖЕРЪЛД ОТ “ДЕТСКОТО ГОСТИ”

ПЕЩЕРА КРАЙ ВРАЦА | ДОМАШНА ПТИЦА | ПОДВОДНИ МОРСКИ РАСТЕНИЯ | БОГ НА ЛЮБОВТА /ГР.МИТ./

ГРАД В БЕЛГИЯ | СТРОИТЕЛЕН МАТЕРИАЛ | НАШ ДУНАВСКИ ГРАД | ВИСОК ПЛАНИНСКИ ВРЪХ, ОБРАСЪЛ С ТРЕВА

ГРАД В ШВЕЙЦАРИЯ | РАСТЕНИЕТО ДИВА МЕНТА | ПО-ГОЛЯМА СЕСТРА | ВРЪХ В РИЛА | ВРЪХ В РИЛА | НАРОДЕН ПЕВЕЦ В КАЗАХСТАН | СТИХОТВОРЕНИЕ ОТ ПЕНЬО ПЕНЕВ

СВЯТ НА ДУХОВЕТЕ В СЛАВЯНСКАТА МИТОЛОГИЯ | ВИД ЛОДКА ЗА РИБОЛОВ | ВРЪХ В СРЕДНА ГОРА

ГЕРОИНЯ НА Х. ИБСЕН ОТ “КУКЛЕН ДОМ” | КРИВИ НЕЗАТВОРЕНИ ЛИНИИ | НАРОДНОСТ В КИТАЙ | РЕКА В РУСИЯ | ПЛИТКА ДОЛИНА БЕЗ РЕКА

ЯПОНСКИ ТЕАТЪР | НАЙ-ВИСОКИЯТ ВРЪХ В АФРИКА | ГОЛЯМА ВОДОПЛАВАЩА ПТИЦА | СЛАДКОВОДНА ХИЩНА РИБА

ОТГЛАС, ЕХО | НАША ПЛАНИНА

ПЛАНИНСКИ ВЪРБИ | ДРЕВЕН ГРЪК | ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ | ВИЛА | ПРИТОК НА ДРИНА

РЕЛЕФНИ ХУДОЖЕСТВЕНИ ПЛОСКОСТИ | РЕКА В ДАЛЕЧНИЯ ИЗТОК | ВНОСКА ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ДЪЛГ | НАШ КОМПОЗИТОР “ГЕРГАНА”

ПРИБОРИ ЗА ПРЕСЯВАНЕ | МОДЕЛИРАНЕ И ОПТИМИЗАЦИЯ НА ПРОЦЕСИ

ДЪРЖАВА В АФРИКА | КУТИЯ ОТ ВЕЛПАПЕ | ЧЕРЕН ЧОВЕК | ТАНЦОВА СТЪПКА | БЛАГОУХАНИЕ | НАШ ОПЕРЕТЕН АРТИСТ

РЕЧНА РИБА | ПЪКЪЛ | ВИД ТРОПИЧЕСКИ ГУЩЕР | ГОЛЯМ СЪД ЗА ТЕЧНОСТИ | МОДЕЛ СЪВЕТСКИ САМОЛЕТИ

РАСТЕНИЕ С АРОМАТНИ ЧЕРВЕНИ ПЛОДОВЕ | ГРАД В КАЗАХСТАН | МЯРКА ЗА ПОВЪРХНИНА | РУСКИ САМОЛЕТИ | БЛАГОРОДНИЧЕСКА ТИТЛА | РЕКА В ЯПОНИЯ

РАЗКАЗ ОТ КУПРИН | ВРЪХ В РИЛА | ИМЕ НА МЕСТНОСТ | РЕКА В КУБА | АНИМАЦИОНЕН ФИЛМ НА СТ.ДУКОВ | ГЕНЕТИЧНА ОСОБЕНОСТ НА ИНДИВИДА

ГЕРОИНЯ НА ВИКИ БАУМ | ПРИТОК НА ДУНАВ | ПОЯС /ОБЛ./ | МАШИНЕН ЕЛЕМЕНТ

ЕГИПЕТСКИ БОГ | ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ В РОДОПИТЕ | ХИЖА В СТАРА ПЛАНИНА | БИВШ ИТАЛИАНСКИ ФУТБОЛИСТ | РЕКА В ЮЖНА АМЕРИКА | НАШ ПРИРОДЕН РЕЗЕРВАТ | ДРУГОТО ИМЕ НА ПЕЩЕРАТА ПРОХОДНА

ФИЛМ ОТ САЩ НА РЕЖИСЬОРА ДЖЕЙМС КАМЕРЪН | ДИРИГЕНТ НА АНСАМБЪЛ “БЪЛГАРЕ”

РЕЧНИК: АНАР, АСЕЛ, МОТА, НАВ, НАКА, НАРИТА, ОПАС, РАРЕН, ТОА.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ:

ВОДОРАВНО: Иск. Папа. Ботев. Паничище. АК. Леденика. Еналиди. Петел. Рарен. Видин. Женева. Иречек. Нав. Калето. Аламан. Анемари. Асел. Ну. Но. Сом. Ек. Дача. Иви. Лим. Елин. Рата. Сита. МОЛ. Пана. Кашон. Па. Аромат. Налим. Варан. Туба. Ад. Ягода. Ар. Барон. „Жанет“. Топоним. „Га“. Канарата. Ина. Опас. Ра. Ориноко. Корията. Василев /Милчо/.

ОТВЕСНО: Нане. ЕС. Тетевен. Витоша. Анан. Беден. „Момина поляна“. Велека. Нигерия. Вар. Мота /Тиаго/. Спирала. Тоа. Кака. „Аватар“. Нарита. Ин. „Ти“. Ерос. Арапин. Чене. Аронов /Арон/. Лин. Чал. АН. Нака. Щавел. БИ. Ос. Пеликан. Ропотамо. Ид. Мусала. Амур. Поп. Падина. Очите на бога. Акин. „На мама“. Атанасов /Георги/.

В САЙТА НА БТС - www.btsbg.org
можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

Планинска спасителна служба
www.pss-bg.bg
при нещастен случай, дежурни телефони
112, 1470
02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

ехо ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС
Издава: Български туристически съюз
Адрес на редакцията:
1000 София, бул. “Васил Левски” № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
Тел:02/ 93 00 680; **ISSN-0205-0943**
e-mail: exobts@gmail.com ; www.btsbg.org
Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец
Ръкописи не се приемат.
РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ: Емилия Матеина – emateina@gmail.com, 0882966134, Петя Иванова - piva7nova@gmail.com
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров;проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев; Елисавета Първанова – м.с. по алпинизъм, Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентиране, Алексей Жалов - председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Едит Павлова

Коледа и Нова година по света

Холандия

От векове насам Sinter Klaas (Дядо Коледа) идва от Испания по средата на ноември. Всички, дори и кралицата, го посрещат на пристанището. Едва пристигнал Дядо Коледа тръгва да види дали децата са послушни. Той разполага с три седмици до 6 декември, за да прецени кой заслужава подарък и кой – не. В деня на отпътуването му всички малчугани излизат на улицата, размахват знаменца, пишат му писма и всичко това е съпроводено от звън на църковни камбани и оръдейни залпове. Приготвят се чифт обувки, пълни със сено и моркови за кончето на Дядо Коледа. Бисквити и бонбони, хвърлени в дворовете, предвещават минаването му през квартала. А постоянният му спътник е Черният Пиет, който носи подаръци на лошите деца.

Швеция

И там Коледата е нещо свещено. До такава степен, че шведите са построили цял лунапарк. Коледните празници започват на 1-ви декември. На 13-ти, денят на Санта Лусия, момичетата обличат бели рокли, украсяват главите си с корони от по четири свещи и пеят фолклорни песни. Вечерята се състои от херинга и ориз с канела, сервирани върху червена покривка. Един дух, който определя съдбите, е назначен да раздава подаръците.

Франция

Там във всяка област добавят по нещо типично към коледната традиция. Още на 1-ви декември всяко дете получава шарен картонен календар с 24 прозорчета. Зад всяко прозорче има изненада – малко лакомство. На 24-ти декември се отваря последното и най-голямо прозорче. В празничната вечер, около бляскавите светлинки на елхата, семейството похапва пуйка с кестени и различни изискани специалитети – миди, охлюви, пастет от гъши дроб и пийва греяно вино.

Чехия

На Коледа жените в Чехия използват хитър трик, за да прогнозират какъв ще бъде любовният им живот през предстоящата година. Неомъжените дами застават с гръб към входната врата и хвърля обувка през рамо. Ако обувката падне и пръстите й сочат вратата, то жената ще се задоми през следващите 12 месеца.

Италия

На 24 декември италианците празнуват и Деня на дървото. Обичаите са много, но общото между тях е голямата козуначена кифла, която служи за коледен сладкиш. Тя се пази за постната вечеря на 24-и и е предшествана от различни каши и змиорки. Традиционната пуйка е за обяда на 25-и. Коледните пазари затварят вратите си с невероятно шествие на 5-и януари вечерта, точно преди да се появи магьосницата Бефана, която раздава подаръците в по-голямата част на Италия. На непослушните деца се полага само по парченце въглен, но от захар.

Германия и Австрия

Звездата на нов холивудски филм на ужасите – Крампус, е страшният приятел на Дядо Коледа - дяволско създание, което наказва непослушните деца през целия празничен период. Митичният звяр, който произлиза от австро-баварския немскоезичен алпийски фолклор, има космати копита и големи рога.

Каталуния

Има няколко странни каталунски традиции, а една от тях е Кага Тио, което буквално означава „акащо дръвче“. В последните две седмици преди Коледа, ухиленото създание, направено от издълбано дърво, се поставя на масата в трапезарията. Кага Тио трябва да бъде „хранен“ всеки ден с плодове, ядки и бонбони, които се поставят в него. На Коледа то е „бито“ с пръчки и му се нарежда да „ака“ или просто да пусне лакомствата, с които е „хранено“. Друга популярна коледна традиция в Каталуния е Каганерос – фигурка на акащо човече, която задължително присъства във всяка къща на Коледа.

Каракас

В столицата на Венецуела през целия празничен период хората ходят на ранните утринни църковни служби с ... ролкови кънки. Дори улиците са затворени за движение заради традицията.

Япония

Коледа не е национален празник в Япония, но това не пречи на голям брой хора да го отбелязват. Дядо Коледа или Санта Кирошу има очи на тила си, за да държи под око палавите деца. Японската коледна торта обикновено е пандишпанова, с бита сметана и ягоди.

Португалия

В Португалия семействата слагат допълнителни места на трапезата в коледната утрин за починали роднини. Традицията се нарича „консода“ и се смята, че тя ще донесе късмет на семейството.

Норвегия

В Норвегия смятат, че Бъдни вечер съвпада с пристигането на зли духове и вещици. За да се предпазят, семействата крият всички метли, преди да си легнат.

Украйна

Украинските коледни елхи традиционно се украсят с фалшив паяк и паяжина. Обичаят, за който се казва, че носи късмет, произлиза от народна приказка за една стара жена, която била толкова бедна, че не можела да украси коледната си елха. В Коледната сутрин тя се събудила и открила, че един паяк покрил елхата й с блестяща паяжина.

Поверията за Коледа, които задължително трябва да знаем

Коледа е един от най-светлите празници, които честваме по нашите ширини. Но не бива да забравяме, че много от традициите, които спазват и православните християни, и католиците, идват от езическата култура.

По доста от обичаите се гадае за бъдещето на семейството и дома. Някой от случващите се по време на празника неща се считат за добри, а други – за лоши поличби. Ето част от най-разпространените суеверия, свързани с коледните традиции:

- Вярва се, че украсата на дома го пази от гнева на природата и злите сили.
- Католиците не палят лампичките на елхата преди на небето да изгрее първата звезда в коледната нощ.
- Елхата трябва да се украсява на Бъдни вечер – 24 декември.
- В някои западни страни украсяват коледното дръвче едва след като децата в семейството заспят.
- В Германия последната играчка, която се закача на елхата, е с формата на зеленчук. На сутринта първата задача на децата е да я открият. Победителят в надпреварата получава специален подарък.
- На много места по света хората отварят широко вратите си на Бъдни вечер, за да могат злите духове да излязат навън.
- На перваза на прозореца се оставя свещ, която гори цяла нощ, за да освети пътя на доброто към дома.
- В много държави стопанинът не трябва да мете прага на къщата, защото това вещае неприятности за семейството през идната година.
- У нас е задължително всички помещения в дома да се прекадят с тамян – за здраве и късмет на всички членове на фамилията.
- Паричката в питката на Бъдни вечер гарантира на човека, в чието парче се падне, богатство през цялата година. В някои краища на България в погачата се слагат бобено зърно за късмет и дрянова клонка за здраве.